

0435

ERNYES Mihály
Rendvédelem, rendvédelem-történet
(fogalmi és tartalmi megközelítés)

Immár negyedszázada hordozza nevében a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság¹ a rendvédelem kifejezést, amely a Társaság tevékenysége nyomán a közönség előtt is elfogadottá vált, teret nyerve a jogalkotásban és a napi szóhasználatban egyaránt. Napvilágra jöttét követően történtek fogalom meghatározási törekvések, jelentés tartalmát érintően viták és észrevételezések, létjogosultságát illetően aggályoskodások.²

Témaközelítési kritériumok

A témafeldolgozás parttalanná válásának megelőzése végett szükséges bizonyos kritériumok felemlítése, azzal a megjegyzéssel, hogy nincs tértől és időtől, azaz, az adott társadalom történelmi – társadalmi, politikai, gazdasági, kulturális – helyzetétől független rendvédelmi modell. A rendvédelem kapcsán felmerülő definíciók változásának feltárása, alapvetően a változás folytonosságát mutatja, vagyis azt, amelyből az előző mondatban írt kitétel táplálkozik. Ugyanakkor helyénvaló álláspont az, hogy „Nem dolgozhatunk megkövesedett fogalmakkal, minthogy a rendészet, a rendészet kezelése, a rendvédelem fogalma és terjedelme is folyamatosan módosul.”³

Egy úttal rá kell mutatni arra is, hogy az utóbbi évtizedek elméleti és gyakorlati ténykedése nem tudott teljes mértékben eljutni, sem a tudományos elfogadottságnak, sem a mindennapi használhatóságnak megfelelő fogalom meghatározásokhoz. A rendvédelem valamint a hozzá kapcsolódó témaként vizsgált illetőleg választott szakkifejezések csokrának nagysága, tarkasága, a megközelítés és a fogalomalkotás mindenkor szubjektív döntés eredményeként jelenik meg.⁴

Besorolás és aktualitás

A rendvédelem a közigazgatás kebelében tágabb, mint az egyes rendvédelmi testületek, de szűkebb, mint a rendészet.⁵ Mivel e körökön belül az elfoglalt helyet, az egyes szakkifejezések jelentését (értelmezését) illetően a múltban és napjainkban is számos álláspont látott napvilágot, továbbra is indokolt az egységes értelmezés igénye.⁶ A téma aktualitására közelmúltbeli írásművek is újfent rávilágítanak, amikor az egységes értelmezés hiányáról illetőleg terminológiai tisztázatlanságról szólnak.⁷

A rendvédelem, a kivételesnek számító katonai közigazgatás⁸ időszakától eltekintve, nem tartozik a hadtudomány territóriumába, akkor sem, ha bizonyos korszakok vizsgálata során a hadtudomány és a rendvédelem kapcsolódása könnyedén kimutatható.⁹ Napjaink témakört érintő kutatói közül többen, tágabb értelemben ugyan, de a hadtudományhoz sorolják a rendvédelmet.¹⁰ Ezt is tartalmazza a Magyar Tudományos Akadémia Hadtudományi Bizottságának 1999-ben készült összefoglalója, amely egyben utal azokra a véleményekre is, amelyek szerint nem tartható fenn a hadtudomány ilyen típusú integráló szerepe.¹¹ Az értelmezésekről szóló egyik álláspont a hadtudomány tudományszakaszába sorolja többek között szűkebb értelemben a határőrizetet, a közrendvédelmet és a polgári védelmet, tágabban pedig az előző kettőt a minősített időszakokban, utóbbit terület- és polgári védelem megnevezéssel, valamint az állami és közigazgatási rendszer feladatait.¹² A honvédelmi és a katasztrófavédelmi rendszerek kapcsolatának elemzéséről készült tanulmány szerint „A rendvédelem területe a közrend és közbiztonság alapfeladatát látja el a honvédelmi rendszerben. ... Az OKF, mint rendvédelmi szerv a katasztrófavédelem hivatásos szerve, eleme a honvédelmi rendszer rendvédelem területének.”¹³

A hadtudomány feladatairól szóló dolgozat szerzője a hadtudomány definíciójába beemelt intézményként említi a rendvédelmet, mellyel kapcsolatban megjegyzi, a „Korábbi vizsgálatok során felmerült, hogy a »rendvédelem« egyre pontosabb meghatározása következtében még arra is sor kerülhet, hogy kellő előkészítés és kellő indokok feltárása után, akár önálló tudományággá is válhat.”¹⁴ Ma ezt az álláspontot is újra felül kell vizsgálni.

Alkotmányosság illetőleg jogállamiság követelményeiből kiindulva le kell szögezni, hogy alkotmányos szempontból mindenképpen kívánatos a honvédelmi és a rendvédelmi funkciók következetes szétválasztása. „Ugyanakkor tudomásul kell venni, hogy az államhatalom ultima ratio-ként a hadsereget is beveti az állam-politikai rendszer védelmére.”¹⁵

A magyarázatok hiányossága, hogy általában nem folyamatában, történelmi fejlődésében vizsgálják a témát, hanem egy időszakból — alapvetően napjaink helyzetéből — indulnak ki és azt vetítik ki valamennyi korszakra. Így azonban garantáltan hibás következtetésre lehet jutni, különösen a rendvédelem és a honvédelem tekintetében, mivel meglehetősen tág — koronként eltérő szélességű — érintkezési sáv húzódik a két szakterület határán. Eleve kudarcra ítélt az a törekvés, amely a hadtudomány és az állam- és jogtudomány alternatívájában egyik, vagy másik irányban igyekszik a rendvédelmet besorolni. A valóság ugyanis az, hogy interdiszciplináris szakterületről van szó, amelyet nem lehet teljes egészében sem a hadtudományhoz, sem pedig az állam- és jogtudományhoz sorolni. Már a két tudományterület alternatívája is hamis a rendvédelem-történet tekintetében, hiszen a szakterület története egyértelműen a történelemtudomány részét is képezi. A metodikája a történelemtudomány művelése érdekében alkalmazott módszerekkel megegyező és a történelemtudomány egészének a téréneműtől sem választható el. Ezernyi szállal fűződik a történelemtudományhoz ugyanúgy, mint ahogyan a hadtörténelem, vagy a jogtörténet is.

Szinonima kizárás

A rendvédelem nem tekinthető sem a rendőrség, sem a rendészet szinonimájának, jóllehet a rendészeti szakirodalom mintegy másfél-két évtizedes közeli múltjában többször felemlítésre került, sőt egyes szerzők esetében elfogadottá vált a rendészet és a rendvédelem kifejezések szinonimaként történő használata. A vonatkozó hatályos jogszabályok egyfajta elemzése kapcsán fogalmazódott meg az az álláspont, hogy „... a rendészet és a rendvédelem fogalmak gyakran keverednek. Ezt a terminológiai problémát úgy hárítjuk el, hogy e két fogalmat dolgozatunkban mindenhol szinonimaként alkalmazzuk.”¹⁶ A későbbiekben e kitételekre több szerző is hivatkozik, illetőleg utal nem egyszer bővítve azzal, hogy mellőzi állásfoglalását a rendészet kontra rendvédelem vitában.¹⁷ Fellelhető olyan vélemény is, amely szerint a rendvédelem a rendészet új elnevezése.¹⁸ Míg a szinonima kérdése a hatályos jogi szabályozásban található fogalmi keveredés gyermeke, addig az új elnevezés a hadtudomány illetőleg a honvédelem irányából történő kutakodás terméke. Ugyanakkor jelentek meg olyan írások is, amelyek egyértelműen szétválasztják a rendészet és a rendvédelem szavak jelentéstartalmát,¹⁹ továbbá elutasítják a rendészet és a rendvédelem összemosását vagy szembeállítását.²⁰

A rendészetről

A rendészet²¹ fogalmának érintése a következőkben mindössze egy leheletnyi terjedelem erejéig, alapvetően a XIX. század egyik szakirodalmi szerzőjének, CSIKY Kálmánnak a gondolatait tükrözi.²² „A rendészet jelentőségének és fogalmi körének megállapítása – egyrészt történelmi fejlődésének változatossága miatt, másrészt a jelölésére használt szó (rendészet, rendőrség, politia) többféle funkciója következtében – egyike a politikai tudomány legnehezebb és legvitásabb kérdéseinek.”²³ CSIKY Kálmán álláspontja szerint, a rendőri igazgatás – mint közigazgatási tevékenység – súlypontja az egyén létfeltételeinek biztosításában fekszik, vagyis a „személynek úgy a természet, mint az emberek fékezhetetlen ereje részéről fenyegetett biztonsága megóvva és védelmezve legyen.”²⁴ Ezt az egyén nem képes önmaga számára biztosítani, az állam tartozik az egyesek védelméről gondoskodni. „Az államhatalomnak e célra irányzott tevékenysége, intézkedései és intézményeinek összessége képezi a rendészetet és az erre vonatkozó közigazgatási jogszabályok alkotják a rendészet jogát.”²⁵ A fogalmat hármas felosztás mentén bontotta ki.

A közigazgatási rendészet tulajdonképpen az illető közigazgatási ág vagy ügy rendszete, azaz a végrehajtó hatalomnak és szerveinek mindazon tevékenysége, amely „oda irányul, hogy elhárítsa a jót és fejlődés útjában álló, valamint az igazgatás menetét gátló és nehezítő akadályokat”.²⁶ E rendészet jelen van a közigazgatás minden ágában. Ennek szervei, mivel az

illető ág igazgatásától nem választhatók el, annak rendes egységei, bár az alsóbbrendű funkciókra különleges közegeket is felállítanak. Ilyenek a csöszök, az erdő-, gát-, pályaőrök, a pénzügyőrök. Joga, részben a kihágási büntető törvénykönyvben rögzített.²⁷

A törvényszéki rendészet a büntető igazságszolgáltatás terén működő rendőri hatalom, melynek feladata a megtörtént bűncselekmények és elkövetőinek felderítése, a bizonyítékok beszerzése a felelősségre vonást célzóan. Teendőit a közbiztonsági rendőrség közegei, vagy a bíróság megkeresésére és parancsára teljesítik, vagy önállóan lépnek fel utólagos bírósági megerősítéssel.²⁸

A közbiztonsági rendészet a közigazgatásnak egyik önálló ága, melynek szervezete vagy külön központi hatóság – külön rendőr-minisztérium – vagy a belügyminisztérium egyik osztálya. „Feladata azon bekövetkező veszélyek megfigyelésében, megelőzésében és elhárításában áll, melyek az összesség és az egyén fizikai létének, erkölcsi épségének, személyének és vagyonának biztonságát, majd az ember, majd a természet fékezhetetlen erői részéről fenyegetik.”²⁹ Vagyis az alapul szolgáló rend megóvasson és megvédelmeztessen. Egyéb teendői is lehetnek a társadalmi rend fenntartása érdekében, szintén rendészeti momentumokkal. Ilyenek a koldulási, a bejelentési, az útlevél és a cselédügyek. Szervei részben azonosak az általános közigazgatás hatóságaival, részben külön rendőri szervezetek, amelyek vagy államiak, vagy törvényhatóságiak, vagy községiek. Rendelkezik „fegyveres erő fölött is, mellyel az őt megillető kényszerhatalom rendszabályainak foganatot szerezni jogosítva van; s a közönséges nyelvhasználat főleg e kényszerhatalom gyakorlására hivatott szervek összességét érti a rendőrség neve alatt.”³⁰ A rendőri igazgatás tárgyát a közbiztonsági rendészet képezi.

A közbiztonsági rendészetet felosztotta magasabb, vagy államrendészetre és alsóbb, vagy közrendészetre. Előbbi esetében a rendőri tevékenység gyakorlása a központi államhatalmat illeti, helyi hatóságok csak megbízásból járnak el. A közrendészet gyakorlása a helyhatóságokra bízott önkormányzati ügy, állami felügyelet alatt. Az államrendészethez tartozók; az egyesületi ügy, a gyülekezési ügy, a népmozgalmak, a katonai karhatalom, a kivételes szabályok alkalmazása, rögtönbíróság, királyi biztosság, a fegyver-és löporárusítás, a sajtórendészet. A közrendészethez sorolt; a tűz- és vízrendészet, a vásári rendtartás, a színházi rendtartás, a toloncügy, a közerkölcsiség, a cselédügy. Ide tartozhat még a vasúti, a vízi, és a közúti közlekedés, szállítás, üzemek, gyárak, ipartelek ellenőrzése, de a mezei rendőrség is.

A magyar jogtudomány a rendészetet a közigazgatás részének tekinti. „Sajátosságként a korábbi szakirodalom a szabad belátás széles körét emelte ki, újabban azonban a jogi keretek közé szorítás szükségessége kapott nagyobb hangsúlyt, ezen belül elhelyezve a veszélyelhárítás és a hozzá kapcsolódó feladatok megvalósítását.”³¹ Ehhez jól illeszkedik a napjainkban is helytálló rendészet definíció, amely szerint „A rendészet olyan állami tevékenység, amely a közrend megzavarásának megelőzésére, a közvetlenül zavaró magatartás megakadályozására és a megzavart rend helyreállítására irányul.”³² A szerző álláspontja szerint „... a rendészet fogalmának egyetlen tényezőjeként, elegendő a közrend, melléje felesleges további elemként illeszteni a közbiztonságot, amely a közrendben bennefoglaltatik.”³³ E meghatározás megfogalmazásához vezető gondolatmenetre ráépülve, tisztázási céllal készült rövid dolgozat szavakban való eltéréssel hozott szerény eredményt. „A rendészet olyan állami, közigazgatási tevékenység, amely a közbiztonság megzavarásának megelőzésére, a közvetlenül zavaró magatartás megakadályozására és a megzavart rend helyreállítására irányul.”³⁴ Rövid kitérő megjegyzésként rá kell világítani arra, hogy az utóbbi fogalom alkotója, szinte személyeskedésig menő vehemenciával törekedett erőteljes bírálat alá vonni a rendvédelem kifejezés használatát, azonban a létjogosultság megkérdőjelezését is felvető megalapozási igyekezet mentén felsorakoztatott érvelés mellett sem sikerült áttörő gondolat együtttest megfogalmaznia. Felvetése mindössze azokat a megközelítési kritériumokat támasztja alá, amelyek az előzőekben kerültek kiemelésre.³⁵

A reneszánszát élő rendészet kérdéskörét rendészettudománnyá formáló törekvések és a következtükben elért eredmények nem tudnak kibújni abból a köpönyegből, amelyik a

lényegét takarja el, nevezetesen azt, hogy a „rendészettudomány” jelen helyzetében nem más, mint „rendőrtudomány”, azaz egy testületből, a rendőrségből táplálkozó ismeretek halmaza.³⁶

A rendészet valamint a rá tapadó fogalmak körében zajló elméleti kutatások, a hozzájuk kapcsolódó publikációs tevékenységek és a megtett illetőleg tervezett gyakorlati lépések napjainkban is leírhatatlan számú közreműködőt sorakoztatnak fel. E tényezők célozzák az egyes álláspontok igazolását, egyben tükrözik a változásokkal járó útkeresés bizonytalanságait is.

A rendvédelem fogalmi megközelítése

A rendvédelem fogalmát illetően olyan megközelítési, felosztási lehetőségek tárulkozhatnak fel a témakörben vizsgálódó előtt, amelyek a definíció alkotás során önállóan és együttesen, esetenként egymás körébe is hatolva bontakoznak ki.³⁷ Mindegyik definíciót érhetik bírálatok és pártolhatják támogató mondatok, azonban ismét ki kell jelenteni, hogy azok szubjektív választás eredményeként születnek meg. Így, illetőleg ezért, több fogalom valamint besorolás egymás melletti létezése nem zárható ki, sőt a maga nemében el is fogadható, ámbar utóbbival nem oldódik meg az értelmezés egységessége.³⁸ Az egyértelműség irányából fakadó elvárások számára a definíciók kavalkádjában is az a lényeg, hogy az egyes megközelítési módok eredményeként napvilágra kerülő kifejezések alatt mindenki ugyanazt értse, és ne történjenek félrehallások.

Megpróbáltatások elé állítja a témakör vizsgálóját az olyan publikáció, amelyben azt olvashatja, hogy „A jogtudománynak van használható rendvédelem fogalma, amely szerint a közigazgatásnak arról az ágazatáról van szó, ami jogsértőnek minősített emberi magatartásoktól a hatósági kényszer eszközeivel védi a társadalmat.”³⁹ A 44. sorszámmal jegyzett lábjegyzetben pedig olyan szerzőre (SZAMEL Lajosra) történt hivatkozás, aki a rendvédelem kifejezést nem használta, rendészet fogalommal viszont számos alkalommal alkotó módon foglalkozott. Az idézőjelbe tett mondatrész SZAMEL Lajos említett tanulmányában nem szerepel. Ez a megközelítés akkor sem fogadható el, ha a tanulmány készítője ismételen arra utal, hogy a szakirodalomban a rendvédelem és a rendészet kifejezéseket szinonimaként alkalmazzák. További bonyodalmat okoz az, ha a citált álláspontra más szerző is hivatkozik.⁴⁰

Ugyan nem képezi vonulatát e dolgozatnak a rendvédelem/rendvédelem-történet oktatásának a kérdésköre, de indokolt annak a jövőbeni/további szükségességére is utalni. A témához szorosan kapcsolódnak az edukáció elengedhetetlen kellékeként használatos tananyagok, melyek létrehozásához – úgy a konkrét elkészítéshez, mint a lektoráláshoz – célszerűnek látszik igénybe venni a szakterületen jártas személyek tudását. Az utóbbiak körében meglévő ismeretek tárháza jelentősen segítheti a rendvédelem és a rendvédelem-történet oktatása során a fogalmi illetőleg tartalmi megközelítést.⁴¹

Definíciók

OPÁL Sándor a hadtudomány és a rendvédelem kérdéskörét boncolgató írásában fogalmazta meg a következőket: „Az egyszerűség kedvéért nevezem rendvédelemnek mindazokat a tevékenységi formákat, amelyek az ország törvényekkel szabályozott alkotmányos belső rendjének fenntartására és folyamatos biztosítására irányulnak. A rendvédelem nem szűkíthető le sem a rendőrség, sem más rendészeti feladatokat ellátó szervezet munkájára. Egy ilyen új alapfogalom bevezetése még sokrétű tudományos vizsgálódást igényel”⁴² E definiálás tapogatózó törekvését tükröző, egy úttal útmutatónak is szánt gondolatokról említést tenni, inkább egyetértően lehet. A megközelítés tevékenységi/funkcionális, törvényi szabályozási és némiképp etimológiai/szemantikai vonatkozású, mely minősítés mellett kiemelkedő jelentőséggel ruházza fel szerzőjének törekvését az, hogy az elsők között igyekezett a rendvédelem fogalmának a megalkotására.

ZACHAR Józsefnek a rendvédelemmel illetőleg a rendvédelem történettel foglalkozó témafeldolgozásai érintenek politikai irányzatokat, történelmi és hadtudományi indíttatásokat egyaránt. Talán az általa is legkikristályosodottnak tartott fogalomban a tevékenységi és strukturális megközelítés mellett, más jellemzők kidomborítását is elvégezte. Az államvédelem fo-

galmának beemelésével, majd azt honvédelemre és rendvédelemre osztva jutott el ahhoz a definícióhoz, amely szerint a rendvédelem „az államrend belső támadással szembeni megvédelésével kapcsolatos elvek, szervezetek, tevékenységek és a mindezeket meghatározó tényezők összessége.”⁴³

MEZEY Barna már a XXI. században juttatta kifejezésre, hogy a rendvédelem a rendészet keretein belül, annak egyik elkülönült funkciójaként működik. A rendvédelem nem más, mint „a rend megóvása a támadásoktól, erőszakos cselekményektől, veszélyektől.”⁴⁴

BEREGNYEI József a rendvédelem egy lehetséges meghatározását így rögzítette: „Az ország belső rendje, gazdasági, állambiztonsági jellegű titkainak, érdekeinek leginkább belső – kis részben külső – személyekkel, szervekkel szembeni védelme.”⁴⁵ Hozzáfűzte, hogy „Központi célfogalma szerintem a rend. A rend megvédelése arra vonatkozó képesség, hogy a jogellenes emberi magatartásokból, megnyilvánulásokból származó veszélyek idejében felismerhetőek és elháríthatóak legyenek.”⁴⁶

BERNÁTH Mihály a rendészet lényegi elemének tekinti a rendvédelmet, amely „az állam (ha kell, kényszerítő) fellépése a közrendre veszélyes cselekmények megakadályozására vagy megtörésére.”⁴⁷ A rendvédelmi testületek egy közös elemmel rendelkeznek: ez a rendvédelem speciális fegyveres szolgálata. A rendvédelmi testületek pedig „mindazon szervek, amelyek az ország belső rendjének (a közrendnek) fenntartására akár kényszerítő erő alkalmazásával is hivatottak.”⁴⁸ Szükséges elhatárolásuk:

- a hadsereg (honvédség) keretébe tartozó fegyveres szervezetektől, mivel ezek tevékenységének célja nem a belső rend biztosítása, hanem az ország oltalmazása a külső támadásokkal szemben;

- az egyéb rendészeti funkciót ellátó hatóságoktól, amelyek bár ugyancsak a közrendet vigyázzák, de elkülöníti őket a szoros értelemben vett kényszerítő erő (a karhatalom, a fegyveres kényszerintézkedés) lehetőségének hiánya;

- a közvetetten szintén a rendet és a biztonságot szolgáló, de a „köz” fogalmától mégis távolabb álló fegyveres szervezetektől (pl. fegyveres biztonsági őrsg, mezőgazdasági őrszolgálatok, őrzővédő vállalkozások, stb.). Ők ugyanis nem az állam képében jelennek meg, a lakosság általános biztonságát nem állami úton szolgáló tevékenységet végeznek.

A közös elem kiemelésén kívül felsorakoztatott elhatárolási szempontok e megközelítést lényegre törőnek és az elfogadás irányába hatónak minősítik.⁴⁹

TEKE András munkadefinícióként határozta meg, hogy „A rendvédelem az államnak, a közigazgatási szerveknek, hatóságoknak, állampolgári szerveződéseknek, azok tagjainak az általános rendfenntartással, az általános biztonság, nyugalom, közrend fenntartásával, a szellemi és anyagi környezet megóvásával összefüggő olyan tevékenysége, amely közvetve vagy közvetlenül kihat a társadalmi lét minden, a biztonságon alapuló területére, a közösségi érdekérvényesítésre.”⁵⁰ A kissé bonyolultnak tűnő fogalmazás mellett a szerző utal a közérthető fogalomalkotás szükségességére is

Főiskolai kurzus oktatási segédletében lelhető fel az, hogy „A rendvédelem szűkebb értelemben nem más, mint meghatározott állami szervek által végzett állami tevékenység, amely a közrend és a közbiztonság fenntartására (védelmére), megzavarásának megelőzésére, a közvetlenül zavaró magatartás megszakítására és a megzavart rend helyreállítására irányul.”⁵¹ A rendvédelmi szervezeteket két csoportra osztja, nevezetesen belügyi rendészeti szervekre (rendőrség, határőrség, katasztrófa- tűz-és polgári védelem), valamint egyéb rendészeti szervekre (polgári nemzetbiztonsági szolgálatok, vám és pénzügyőrség, büntetés-végrehajtási szervezet, egyéb rendészeti szervek). A szerzőpáros szemantikai jellegű alapfogalom tisztázással is törekszik az egyértelműsítésre, kiemelve a rendet illetőleg köréje vont néhány kifejezést.⁵²

KÖKÉNYESI József vitairatában közzétett meghatározását axiómaként használja. E szerint „A rendvédelem a végrehajtó hatalom részét alkotó, egységes központi irányítás alatt működő speciális közigazgatási szervek (rendőrség, adórendőrség, pénzügyőrség, határőrség) feladatrendszeréhez kapcsolódó különös közigazgatási hatáskörök gyakorlásának rendszere, amelynek központi elemei a közvetlen, legitim fizikai kényszer alkalmazásának és az azonnali intézkedés (»jelenléti« határozat) megtételének joga, illetve a nyomozati (bűnfelderítési) jog-

kör. A rendvédelem szervezete - jogszabályi felhatalmazás alapján – célszerűségi, gazdasági, szakmai módszertani okok következtében ellát közigazgatási rendészeti feladatokat.”⁵³ A szerző a rendészet egyik elemének tekinti a rendvédelmet, a másikat közigazgatási rendészetnek nevezi. „A közigazgatási rendészet a végrehajtó hatalom részét alkotó általános közigazgatási szervek feladatrendszeréhez kapcsolódó, a jogrend megsértésének megelőzése, a bekövetkezett jogsérelem megállapítására, a megsértett jogrend helyreállítására és a jogrend megsértőivel szembeni közigazgatási szankció kiszabására irányuló hatáskörök gyakorlása a közigazgatási (szabály-sértési) eljárást szabályozó jogszabályok keretei között.”⁵⁴

A Magyar Rendészettudományi Társaság szakmai szócikkek gyűjteményében a rendvédelem kifejezés alatt található:

„(1) A rendvédelmi szerveknek a közrend-közbiztonság védelme fenntartása céljából folytatott tevékenységeinek összessége.

(2) Az állam közigazgatási belső védelmi ágazataihoz tartozó rendvédelmi és nemzetbiztonsági szervek minden olyan céltudatos tevékenysége, mely az ország jogszabályokkal határolt, alkotmányos belső rendjét biztosítja.

(3) A közigazgatási szerveknek, hatóságoknak, a gazdaság szereplőinek, az állampolgári szerveződéseknek, azok tagjainak az általános rendfenntartással, az általános biztonság, nyugalom, közrend fenntartásával, a szellemi és anyagi környezet megóvásával összefüggő olyan tevékenysége, amely közvetve, vagy közvetlenül kihat a társadalmi lét minden, a biztonságon alapuló területére, a közösségi érdekérvényesítésre.”⁵⁵

FINSZTER Géza eljutott egy olyan fogalom meghatározási kísérlethez, amely átvezet a törvényi szabályozás területére. A Rendőrségről szóló törvény alapján folytatott elemzés terméke szerint „a rendvédelem, a rendvédelmi szervek szakirányú tevékenysége, amelynek során rendvédelmi feladatokat látnak el, rendvédelmi funkciókat teljesítenek, rendvédelmi hatósági jogköröket gyakorolnak.”⁵⁶ Ez a nyilvánvalóan igaz, de tulajdonképpen önmagából kiindulva önmagába visszatérő gondolat sor, definíciónak nehezen fogadható el, főleg akkor, ha fókuszpontba kerülnek a szerző korábban érintett azon álláspontjai, amelyek szerint a rendvédelem és a rendészet egymás szinonimái továbbá, hogy van a jogtudománynak használható rendvédelem fogalma.⁵⁷

Jogterületi megközelítés

Az emberek közösségekbe tömörülése, már hozott az egyes csoportok számára követendő magatartásokat, betartandó szabályokat, összefoglalóan szokásokat, vagyis kialakult egyfajta rend és annak védelme, később fenntartása is. A korai közösségek ez irányú megnyilvánulását illetően annak bizonyos részeit váltotta fel a jog (hosszú időn át szokásjog) és az állam megjelenésével, az elkülönült fegyveres közhatalom/karhatalom.⁵⁸

Az állami rendvédelem tehát minden bizonnyal egyidős az állammal, jöllehet az egyes szervezetek elnevezései eltérőek voltak, úgyszintén a hatalom rendszerében elfoglalt helyük. Az idő haladtával bekövetkezett változások jól tetten érhetőek. E sorokkal a jogterületi megközelítés némiképpen átlép a történelemi/történeti síkra, ha úgy tetszik dimenziókba, azzal a megjegyzéssel, hogy a törvényi szabályozás vizsgálata jelen tanulmányban azokra a magyar jogszabályokra terjed ki, amelyek tartalmazzák a rendvédelem kifejezést, valamilyen formában meghatározzák a rendvédelem fogalmát illetően a rendvédelmi szervek körét, s általuk bizonyos aktualitást is takarnak.

Jelezni szükséges, hogy a rendvédelem-történet átfogó alapművének kitétele szerint a jogágak területeinek meghatározására Európában a XVII-XIX. században került sor „tehát csupán a XIX-XX. századi fejlődés taglalásakor vállalkozhatunk a definiálás feladatára.”⁵⁹ A definíciót tartalmazó jogterületi besorolást illetően pedig az alkotó kollektíva a következőképpen fogalmazott „A rendvédelem, tehát az állam (ha kell kényszerítő) fellépése a közrendre veszélyes cselekmények megakadályozására vagy megtörésére, vitathatatlanul a

közjoghoz tartozik. Azon belül is a rendészet egyik ágát képezi, s mint ilyen, a közigazgatás, a közigazgatási jog részének tekinthető.”⁶⁰

A rendvédelmi jogot a rendvédelmi szervekre vonatkozó jogszabályok összessége alkotja, alkothatja. E jogszabályok a rendvédelmi testületek jogállását, feladatait, szervezetét és működését állapítják meg. A tételes rendvédelmi jogot a hatályban lévő rendvédelmi jogszabályok jelentik. Ezek rendelkezéseit kell alkalmazni, meghatározásait a joggyakorlásban illetőleg a mindennapi működésben elfogadni, természetesen azzal a megjegyzéssel, hogy a tudomány álláspontja illetőleg a különböző vizsgálódások eredményezhetnek eltérő definíciókat, értelmezéseket.

Besorolási mód

Napjaink jogterületi vonatkozásában a rendvédelem egy besorolási mód is, melynek belső tartalma itt is változó, oly formában, hogy testületek kerülnek be illetőleg ki a szabályozás köréből.

Egy adott szervet érintő változás érzékeltetését kitűnően szolgálja a Határőrség alkotmányos szabályozása, az ezredfordulót követő évtizedben. A jogalkotó által a besorolás és egyúttal a testületek fogalmi megközelítése fő szempontjának tekintett feladatkörből kiinduló általános indoklás szerint „A Határőrség feladatait tekintve nem az ország területét a külső fegyveres támadásokkal szemben védelmező Magyar Honvédséghez, hanem a belső rendet fenntartó rendvédelmi szervekhez áll közelebb, ezért a törvény megváltoztatja a Határőrség jogállását, amikor fegyveres erőből rendvédelmi szervvé minősíti át.”⁶¹

További, rendkívüli horderejű változás érintette a Határőrséget illetőleg a Rendőrséget a 2007. évi Alkotmány módosítás nyomán,⁶² amely a Határőrség megszűnését jelentette, s egyúttal azt is, hogy a Határőrség feladatait a Rendőrség veszi át.⁶³ A változások eredményeképpen a Határőrség kikerült a rendvédelem napi fogalmi köréből, de bent maradt a rendvédelem-történet kutatási területében.

Törvényi szabályozás

A kérdéskör fontosságára való figyelemmel indokolt rávilágítani arra, hogy a rendvédelem fogalmát illetőleg az egyes testületek besorolását, definiálását tekintve a törvényi szabályozás eklektikusságot mutat. Egyúttal, az érzékeltetés követelményeként, masszív készletet mutatkozik bizonyos részletességű és terjedelmű – korántsem teljes körű – kifejtés irányába, mivel a kifejezés törvényi megjelenését követő időszakban több a témakört érintő jogszabályi változás következett be.⁶⁴

A 2011. XII. 31-ig hatályban lévő, többször módosított Alkotmány, fejezet címben tartalmazta a „rendvédelmi szervek” kitélt, alattuk megnevezve a Rendőrséget – 2007. XII. 31-ig a Határőrséget – és a nemzetbiztonsági szolgálatokat.⁶⁵ A következő év január 1-jén hatályba lépett Magyarország Alaptörvénye a rendvédelem kifejezést nem említi ugyan, de önálló cikkben szabályozza „A rendőrség és a nemzetbiztonsági szolgálatok” alapvető feladatát, irányítását, a hivatásos állomány párton és politikai tevékenységen kívüliségét, valamint azt, hogy a szervezetükre és a működésükre vonatkozó szabályokat sarkalatos törvény határozza meg.⁶⁶

Hazánkban, jogszabályi szinten elsőként az 1993. évi honvédelmi törvény rögzítette a rendvédelmi szervek körét. „A rendőrség, a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok, a büntetés-végrehajtási testület, a vám- és pénzügyőrség, a polgári védelmi szervek, valamint a hivatásos állami és önkormányzati tűzoltóság (e törvény alkalmazásában, a továbbiakban együtt: rendvédelmi szerv).”⁶⁷ A közel két évtized elteltével történt, honvédelmet érintő, újabb szabályozás⁶⁸ az értelmező rendelkezésekben határozta meg a rendvédelmi szerveket, melyeknek csoportjából kikerültek a polgári védelmi szervek, a hivatásos állami és önkormányzati tűzoltóság valamint a Vám- és Pénzügyőrség. Bekerült a hivatásos katasztrófavédelmi szerv valamint a Nemzeti Adó- és Vámhivatal.

A rendőrségről szóló törvény⁶⁹ nem említette a polgári nemzetbiztonsági szolgálatokat, de beemelte a Határőrséget.

Az államtitokról és a szolgálati titokról⁷⁰ a büntetés-végrehajtási szervezetről⁷¹, a nemzetbiztonsági szolgálatokról⁷² a polgári védelemről⁷³ és a minősített adat védelméről⁷⁴ szóló törvények egyaránt az értelmező rendelkezéseikben határozták meg a rendvédelmi szerveket.

Az időközbeni módosítások eredményeképpen kikerült a rendvédelmi szervek felsorolása a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló törvény és a rendőrségről szóló törvény rendelkezéseiből, vagyis e testületek hatályos törvényszövegében nem szerepelnek.

A fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról⁷⁵ szóló törvény kiemelte a polgári nemzetbiztonsági szolgálatokat a rendvédelmi szervek köréből és létrehozta a „fegyveres szervek” csoportját, amely lefedi a honvédelmi törvénybe foglalt rendvédelmi szervek körét.

A központi államigazgatási szervekről, valamint a kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról⁷⁶ szóló törvény szerint rendvédelmi szerv a Rendőrség, a Határőrség, a Polgári Védelem, a Vám- és Pénzügyőrség, a büntetés-végrehajtási szervezet, az állami és hivatásos önkormányzati tűzoltóság, a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok. Ugyanezen tárgyban hozott második jogállási törvény⁷⁷ 2010-ben rendvédelmi szervekként a rendőrséget, a büntetés-végrehajtási szervezetet, a hivatásos katasztrófavédelmi szervet és a polgári nemzetbiztonsági szolgálatokat sorolta fel.⁷⁸

A 2015-ben született a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról⁷⁹ szóló törvény alkalmazásában rendvédelmi szervnek tekintendők a következő rendvédelmi feladatokat ellátó szervek: az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv; a belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerv; a terrorizmust elhárító szerv (az előbbi szervezetek együtt: Rendőrség); a hivatásos katasztrófavédelmi szerv; a büntetés-végrehajtási szervezet; az Országgyűlési Őrség;⁸⁰ a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok; valamint a Nemzeti Adó- és Vámhivatal.

A jogalkotó az egyes törvények esetében rögzítette azt a rendelkezését, hogy „e törvény alkalmazásában rendvédelmi szerv” azaz, az adott felsorolásban vagy más módon megnevezetten.

Az egyes testületek minősítése

A rendvédelmi szervek körének meghatározásán túl, a törvényi szabályozás alapvetően az egyes testületek szervezetének, jogállásának és feladatainak körében tér ki a rendvédelmi minősítésre illetőleg a szervek fogalom meghatározására. Előfordul, hogy a törvény valamely ráutaló rendelkezésében mondja ki azt, hogy az adott testületet rendvédelmi szervnek kell tekinteni. A szervek fogalom meghatározásai ugyan azokkal a nehézségekkel küszködnek, mint a rendvédelem definíciója. E terület érintése azért indokolt, mert itt lelhető fel a jogalkotó azon álláspontja, amely szerint van fegyveres rendvédelmi szerv és nem fegyveres rendvédelmi szerv, valamint e helyeken szerepel az állami kitétel is, amely szoros kapcsolatban van az illetékességgel valamint a központi/centrális irányítással.

A már említett módosító rendelkezések természetesen változásokat is hoztak.

A rendőrségi törvény a szervezet és jogállás keretében fogalmazta meg azt, hogy a Rendőrség állami, fegyveres rendvédelmi szerv.⁸¹

A nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló törvény is a szervezet és jogállás cím alatt rögzítette, hogy a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok a kormány irányítása alatt álló, az ország egész területére kiterjedő illetékességgel rendelkező, önálló gazdálkodást folytató költségvetési szervek. A rendvédelemről pedig, a már korábban említetteken túl, az értelmező rendelkezések körében szólt. „Eltérő rendelkezés hiányában, ahol jogszabály rendvédelmi vagy rendészeti szerveket említ, azon a polgári nemzetbiztonsági szolgálatokat is érteni kell.”⁸²

A büntetés-végrehajtási szervezetről rendelkező törvény szintén a jogállás meghatározása körében, a feladat felsorolás zárásaként rögzítette, hogy a testület állami, fegyveres rendvédelmi szerv.⁸³

A tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról szóló törvény szerint a hivatásos tűzoltóság egységes elvek alapján szervezett rendvédelmi szerv.⁸⁴ A hatályos katasztrófavédelmi törvény és a hatályos módosított tűzoltósági törvény sem tartalmazza minősítésként a rendvédelem kifejezést, ugyanakkor a törvényi szabályozások alatt érintett hatályos jogszabályok igen.

A katasztrófavédelemről szóló törvény az általános szabályaiban egymás után említi a rendvédelmi szerveket és a Nemzeti Adó és Vámhivatalt, mint a katasztrófavédelemben résztvevő szerveket.⁸⁵ A fegyveres biztonsági őrsegről, a természetvédelmi és a mezei őrszolgálatról szóló törvény szintén egymás után, külön-külön nevezi meg a rendvédelmi szerveket és a Nemzeti Adó- és Vámhivatalt és a jogállásról szóló törvényre utal vissza a rendvédelmi szervek meghatározását illetően.⁸⁶ A közterület-felügyeletről szóló törvény is a rendvédelmi szervektől külön szervként említi a Nemzeti Adó- és Vámhivatalt.⁸⁷ A Nemzeti Adó- és Vámhivatal külön említése arra utal, hogy e jogszabályok megalkotásakor a Nemzeti Adó és Vámhivatalt a törvényhozó nem tekintette rendvédelmi szervnek. Ugyanakkor a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló törvény alkalmazásában rendvédelmi szervnek minősül, legalábbis a hivatásos állomány tekintetében. E törvény megjegyzi, hogy az Országgyűlési Őrség és a Nemzeti Adó- és Vámhivatal hivatásos állományának (pénzügyőrök) szolgálati viszonyára a rájuk vonatkozó törvények eltéréseit figyelembe kell venni.⁸⁸

A Vám- és Pénzügyőrségről szóló törvény már a bevezetőben utalt a rendvédelemre, a jogállás alatt pedig rögzítette, hogy a testület fegyveres rendvédelmi szerv.⁸⁹ A Vám- és Pénzügyőrség helyébe lépő Nemzeti Adó- és Vámhivatal fegyveres rendvédelmi feladatokat is ellátó kormányhivatalként szerepel a rá vonatkozó törvényben.⁹⁰

A jogterületi megközelítés vizsgálata terjengősségnek is tűnhet, de mivel fontos részterületet érint, mégis szükségesnek látszott az e vonatkozású bemutatás. Különösen a hatályos törvényi szabályozás megkerülhetetlen. SZIKINGER Istvánnak 1998-ban a hatályos jog alapján kialakított véleménye szerint a rendvédelem „nem alkalmazható az állami tevékenység valamely részének tartalmi megragadására. Úgy tűnik valójában inkább meghatározott normák szervei hatályának megjelölésére használta a jogalkotó...”⁹¹ E megállapítások napjainkra vonatkozóan az időközbeni jogszabályi változások tükrében is csak részben kérdőjelezhetők meg. Történtek erőfeszítések és a tartalmi kitöltést illetően előrelépések is a jogalkotó részéről, mégis definitív megoldást eredményező áttörést nem sikerült elérni.

Társasági álláspont

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság álláspontjába történő összefoglaló bepillantás sarkalatos elemek kiemelésére törekszik.⁹²

A Társaság, alkotó kollektívája 1995-ben a már érintett definíciót fogalmazta meg: „A rendvédelem, tehát az állam (ha kell kényszerítő) fellépése a közrendre veszélyes cselekmények megakadályozására vagy megtörésére...”⁹³

PARÁDI József 2002-ben a rendvédelem és a rendvédelem-történet fogalmának születéséről a következőket adta elő: „A korábbi fogalomrendszer nem volt alkalmas arra, hogy téren és időn átívelő módon összefogja a rendfenntartás történetét, mert napjaink helyzetének fogalmi tükröződését alkotta. Következésképpen alkalmatlan volt más korok, alapvetően eltérő rendvédelmi helyzetének a kifejezésére. Ezért hoztuk létre a rendvédelem, rendvédelem-történet fogalmát a nyolcvanas és kilencvenes évek fordulóján. [...] A rendvédelem fogalmát soha nem kötöttük egy rendvédelmi modellhez. Mindig gyűjtő fogalomként használtuk.”⁹⁴

A Társaság honlapjának címlapján olvasható, hogy „Álláspontunk szerint a rendvédelem nem diszciplína, hanem tevékenységet jelöl, amelynek elméleti alapjait számos tudományterület eredményei alkotják. A rendvédelem-történetét gyűjtőfogalomnak tekintjük, amelybe – tértől és időtől függetlenül – beletartozik az egyetemes történelem során megvalósult valamennyi rendvédelmi modell. A különböző korok rendvédelmi modelljei és azok válto-

zásai alkotják a rendvédelem-történetet.”⁹⁵ Napjainkban nyilvánvalóan alapvetően a büntetés-végrehajtási őrség, a csendőrség, a határőrség, a pénzügyőrség, a rendőrség és a testőrség. „E fegyveres testületek azok, amelyek a polgári korban az ország belső rendjének védelmére akár kényszerítő erő – jelen körben karhatalom – alkalmazásával is hivatottak.”⁹⁶

A 2006-ban közreadott repertóriumban az elnöki előszó leszögezte, hogy a rendvédelem-történet fiatal diszciplína, amelybe „éppen úgy beletartoznak a demokráciák, mint a diktatúrák rendvédelmei,”⁹⁷ vagyis a gyakorlatban már megvalósult valamennyi rendvédelmi forma. A rendvédelem-történet „nem kirekesztő jellegű függetlenül attól, hogy a jelenlegi értékrendünkkel az adott korban és térségben megvalósuló rendfenntartás milyen mértékben áll összhangban.”⁹⁸

A Társaságot bemutató írásból pedig a következő lényegi gondolatok kerültek kiemelésre. „A rendvédelemhez tartozónak tekintjük valamennyi állami és önkormányzati, a rendfenntartásra specializálódott fegyveres szervezetet. E testületek struktúráját, diszlokációját, feladataikat, működésüket, jogi meghatározottságukat, felszereltségüket, személyi állományuk képzési, szociális, gazdasági és erkölcsi helyzetét is a fogalom részének tartjuk. A fogalomkör integráns részének tekintjük továbbá e testületek vezetését, irányítását, szolgálati metodikáját, az együttműködést, továbbá a szimbólumrendszerüket.”⁹⁹

A szerző nézete

A kutatás, közreadás kapcsán figyelemre méltónak mutatkoznak a Magyar Történelmi Társulat elnökének éppen egy évszázados szavai. Az 1915. III. 11-i közgyűlésen a történetnyomozását ajánlotta kellő kritikával, az összegyűjtött történelmi kincsek értékéről pedig kijelentette „de mily korlátolt ezek haszna, ha csak néhány szaktudós kezein forognak, s a társadalomba a nemzet nagy tömegébe nem hatolnak be.”¹⁰⁰ S ide kívánczik egy még távolabbi időből származó, reformeszméről írt könyv befejező gondolata is: „Mert míg a külföldnek minden másod-, harmadrendű íróit a politika, a philosophiai jog terén ismerjük, sőt közintézeteinkben tanítjuk, addig magunkról oly keveset tudunk; helytelenül.”¹⁰¹

A rendvédelem illetőleg a rendvédelem-történet kifejezések születése olyan határt is jelent, amely felveti azt a kérdést, miként nevezendő a megelőző időszak rendvédelmi tevékenysége? A válasz kézenfekvő; rendvédelmi tevékenységnek. Akkor is, ha a rendvédelem szó használatának egyik bírálója, helytelen fogalmazással ugyan, de, megjegyezte, hogy a „rendvédelem megnevezés visszamenőleges hatályúvá vált, azaz a legrégebbi időktől elkezdték alkalmazni.”¹⁰²

Egy domináló gondolat erejéig vissza kell nyúlni CONCHA Győzőnek a XIX.-XX. század fordulóján megfogalmazott álláspontjához, melynek lényege, hogy a rendőrség – s nyilvánvalóan a többi rendvédelmi szerv is – feltétel biztosító tevékenységet folytat vagyis „a rendnek érvényesülését lehetőségessé tenni, nem magát a rendet.” A rendőrség közvetve járul csak az állam céljához, mivel „A rend az emberi erőknek, javaknak, tevékenységnek belső összefüggése, a rendőrség pedig e belső folyamatnak csak időleges, külső támogatója [...] sehol sem bírja a rendet magát, csak annak feltételeit biztosítani.”¹⁰³ CONCHA Győző túllépve az állami jelzőn kategorikusan és mondhatni egyszerűen fogalmazott, amikor kijelentette; az állam és társadalom rendje együtt alkotják a közrendet.¹⁰⁴ Később még egy rendet a természet, az elemek rendjét is érintette.¹⁰⁵

Definiálás szűkebben és bővebben

E tanulmány szerzője a definíció megfogalmazása kapcsán alapvetően az etimológiai, a szemantikai,¹⁰⁶ a történeti és a törvényi szabályozási megközelítéseket tekinti kiindulópontoknak.¹⁰⁷ Folytatásként rá kell világítani néhány megközelítési elemre is. Többek között arra, hogy mi a történetiség, a rend, a védelem, melyek az érintett testületek illetőleg szervek, vannak-e kötelező, súlyozó vagy kizáró elemek, elvek. Ezekre is tekintettel a rendvédelem 1992 tavaszán történt definiálásakor e sorok írója a használt kifejezéseket illetően a Magyar Értelmező Kéziszótár szócikkeinek figyelemvételével járt el.¹⁰⁸

Az előző gondolatok mentén haladva meg is fogalmazható egy szűkebb, alap vagy általános definíció, melynek kibontásával érhető el a szélesebb tartalommal kitöltés továbbá egy bővebb definíció. Utóbbiakhoz a meghatározott testületek konkrétságában juthatunk el, felhozva olyan súlyozott jellemzőket, kitételeket, amelyek a tevékenységre, a fegyveres jellegre és a kényszer alkalmazásának lehetőségére mutatnak rá. Ezek többnyire a meghatározott testületek funkciójában, jogállásában, szervezetében kerülnek rögzítésre. Jelezni szükséges, hogy nemcsak a jogalkotó által, hanem közösségek által megalkotott szabályokról is szó van, s nem csak olyanokról, amelyek mögött fellelhetők az állami rendelkezések. A közösségek – ha nem az államot illetőleg a társadalom teljességét illetőleg jelentős csoportosulását tekintjük a közösségnek – rendjére vonatkozó szabályok jobbra nem állami indítással.¹⁰⁹

A kiindulópontok és a megközelítési elemek vezetnek el az általános (absztrakt) definícióhoz, amely így megalkotva megfelel a tudományos elvárásoknak is.

A rendvédelem szűkebben nem más, mint a mindenkor fennálló jogi, valamint közösségi szabályozás létének, az általuk kitűzött célok feltételeinek a biztosítása, illetőleg a biztosításukért folyó harc, meghatározott testületek által.

E definíció kibontása során hangsúlyozni szükséges, hogy az adott közösségnek illetőleg az országnak a belső rendjéről van szó. Utóbbinak a védelmére a karhatalommal történő kényszerítő fellépés egyértelműen lehetőség, s az előbbieket esetében sem zárható az ki. Az ország biztonságának oltalmazása a honvédelem területére esik.

A meghatározott testületek konkrétsága alapvetően három megközelítési területen keresztül – törvényi szabályozottság, fegyveres jelleg, állami/önkormányzati vagy társadalmi/magán jelleg – vezet el a formák, típusok kérdésköréhez és rájuk alapítottnak a tartalommal kitöltéshez valamint egy tetszőleges bővebb definícióhoz.

A rendvédelem bővebb – köznapi, konkrét – fogalma kevésbé definitív, sokkal inkább egy kibontó természetű, a szűkebb fogalmat befogadó, abból kiinduló módszer terméke, amely nem nélkülözi a szubjektív vonásokat sem, azaz a tartalommal kitöltő álláspontját. Alapvetően gyűjtőfogalom bizonyos súlyozó elemekkel, amelyek a formák, típusok ruházatában jelennek meg. Minden bővítés egy úttal az alap definíció tartalmának szűkítését is jelenti, és magán viseli a történetiség illetőleg a jogi szabályozottság jegyeit.

Formák, típusok

A tipizálásnak a polgári magyar állam időszakában használatos egyik módszere alapján a polgári-, vagy katonai jelleg szerint különböztethetők meg a rendvédelmi szervezetek. Katonai őrtestületnek nevezték azokat a rendvédelmi szervezeteket, amelyeknek a személyi állománya katonai rendfokozatot viselt és a testület belső függelmi viszonyai is katonaiak voltak. E testületek tagjai számára a katonákra általában vonatkozó jogosultságok és kötelezettségek vonatkoztak. Ezzel szemben polgári őrtestületnek minősültek azok a rendvédelmi szervezetek, amelyeknek a személyi állományára a hivatalnoki szabályozások vonatkoztak és e testületek tagjai nem katonai, hanem testületi rangfokozati rendszer rangjait viselték. E felosztás szerint katonailag szervezett rendvédelmi őrtestületek voltak: a Magyar Királyi Csendőrség, a Magyar Királyi Nemesi Testőrség és a Magyar Királyi Darabont Testőrség, a Magyar Királyi Képviselőházi Őrség és a Magyar Királyi Koronaőrség. Polgári jellegűek a rendőrségek.¹¹⁰

A bűnmegelőzés és a veszélymegelőzés bizonyos társadalmi és magánszervezetek tevékenységében is kiemelkedő szerephez juthat. Erre utal *a magyar rendvédelem civil szerveződései* megnevezéssel keretet adó gondolat, amely nem takar ugyan teljes körű tipizálási szempontokat, de beemeli a rendvédelem-történet érdeklődési körébe a korábban, a figyelem homlokterén kívül elhelyezkedő testületeket és érzékelteti, hogy a rendvédelem a polgári állam időszakában nem testületet, hanem egy organikus rendszert jelentett, amelyben helye volt az állami, önkormányzati, társadalmi és magán szervezeteknek egyaránt.¹¹¹

Hazánk hatályos jogszabályi rendelkezései is felölelnék egy olyan csoportot, amely tulajdonképpen lefedi az előzőekben civil szerveződéseként említetteket. A jogalkotó által

kiemelésre került „rendészeti feladatokat ellátó” minősítés nem zárja ki a rendvédelmet, sőt, a rendészet természetéből adódóan magába foglal rendvédelmi tevékenységet is. Az e körbe sorolt egyéni munkavégzőket illetően a kérdéses testületeket azonban, ugyanúgy nem sikerült teljességükben definiálni valamint tartalommal megtölteni, mint a már tárgyalt rendvédelmi szerveket. Mindezekből kifolyólag a törvényi szabályozások néhány jellemzőjének bemutatása nem tekinthető haszontalannak.¹¹²

Az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről szóló törvény¹¹³ alkalmazandó a formaruházat tekintetében a fegyveres biztonsági őrre; az alkalmazási feltételek, az intézkedéssel, kényszerítő eszközzel szembeni panasz és kivizsgálása, valamint a képzés és vizsgáztatás tekintetében a személy- és vagyonőrre; a természetvédelmi őrre; az erdővédelmi szolgálat tagjára; a hegyőrre; a formaruházat kivételével a hivatásos vadászra; a rendészeti feladatokat ellátó erdészeti szakszemélyzetre; a rendészeti feladatokat ellátó jogosult erdészeti szakszemélyzetre; a halászati őrre; a közterület-felügyelőre; az önkormányzati természetvédelmi őrre; a mezőőrre.¹¹⁴ A mezőőr, a hegyőr, a halászati őr, az erdőőr, a természetvédelmi őr és a hivatásos vadász szolgálatának ellátása során lőfegyvert tarthat magánál, intézkedésének kikényszerítése céljából pedig vegyi eszközt.¹¹⁵ A felsorolásban szereplő személyek munkatevékenységüket törvényi rendelkezéseknek alávetetten végzik.

Külön törvényekre is utalva, de egyazon törvény szabályozza a fegyveres biztonsági őrseget, a természetvédelmi őrszolgálatot, a hegyőrseget és a mezei őrszolgálatot.¹¹⁶ Itt sem vitatható az őrszolgálatok rendészeti feladat végrehajtása, de rendvédelmi tevékenységük sem. Az utóbbit támasztják alá a törvényi megfogalmazások, annak ellenére is, hogy a rendvédelmi szervekre külön utalás is történik.¹¹⁷ A törvényi rendelkezés szerint a fegyveres biztonsági őrseget, őrzési feladatokat ellátó, szolgálati fegyverrel és más kényszerítő eszközzel rendelkező, sajátos jogokkal felruházott biztonsági szervezet.¹¹⁸ A természetvédelmi őrszolgálat, a mezei őrszolgálat és a hegyőrseget tagjai formaruhával ellátott, intézkedésre jogosult hivatalos személyek.

A személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól szóló törvény¹¹⁹ bevezetőjében célként fogalmazta meg a közrend, a közbiztonság javítását, ezek részeként a személy- és vagyonvédelem bűnmegelőzési hatékonyságának fokozását illetően a személyesen továbbá a vállalkozás keretében végzett személy- és vagyonvédelmi, valamint magánnyomozói szolgáltatás törvényességének erősítését. A törvény által felölelt foglalkozási kör a magánrendőrség fogalmába tartozó terület, ezért egyértelműen rendvédelmi tevékenység, amely természetesen nem zárja ki rendészeti feladatok teljesítését. E törvény alkalmazásában személy- és vagyonvédelmi tevékenységnek minősül a természetes személyek életének és testi épségének védelme; az ingatlan, illetve ingóság őrzése; a szállítmány kísérése, pénz és érték szállítása; a rendezvény biztosítása továbbá az előzőekben felsorolt tevékenységek szervezése és irányítása.¹²⁰

A polgárőrségről szóló törvényben¹²¹ rögzítésre került, hogy a közbiztonság és a közrend megteremtése és fenntartása az állam alapvető joga és kötelessége. A részt venni kívánó, a környezetük biztonságáért felelősséget érző állampolgárok számára a polgárőrség nyújt cselekvési lehetőséget. A polgárőr egyesület alapfeladatként a helyi közrend és közbiztonság védelme, valamint a bűnmegelőzésben való közreműködés érdekében közterületi járőrszolgálatot, figyelőszolgálatot, a közúti baleset helyszínén, valamint bölcsőde, óvoda, általános és középiskola közvetlen közelében jelzőőri tevékenységet lát el.¹²² A rendvédelemben való részvétel a polgárok távolabbi időkre visszanyúló kötelessége, amely a helyi rendelkezéseken túl a XIX. század elejétől több hullámban a központi hatalom szorgalmazását is bírta.

A települési önkormányzat a közterületi rend és tisztaság védelméről, a tömegközlekedési eszközök használati rendjének fenntartásáról, az önkormányzati vagyon védelméről közterület-felügyelet vagy közterület-felügyelő útján gondoskodhat. A feladatkörében eljáró felügyelő hivatalos személy. A felügyelet feladata többek között, közreműködni a társadalmi bűnmegelőzési feladatok megvalósításában, a közbiztonság és a közrend védelmében. A

rendvédelmi szervvel, a Nemzeti Adó- és Vámhivatallal együtt eljáró felügyelő a rendvédelmi szerv, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal segítője.¹²³

Az előzőekben kifejtettek alapján Magyarország XIX-XXI. századi rendvédelmi testületei/szervei lehetnek az alábbiak.

Állami szervezetek: büntetés-végrehajtási őrőség, csendőrség, erdőőrség, fegyveres biztonsági őrőség, folyamőrség, gátrendőrség, határőrség, képviselőházi őrőség, koronaőrség, országgyűlési őrőség, pénzügyőrség, rendőrség (fővárosi államrendőrség, határrendőrség, fiu-mei rendőrség), természetvédelmi őrszolgálat, testőrség, tűzoltóság, vám- és adóőrség (Nemzeti Adó- és Vámhivatal), vasút-posta pálya- és távírda őrőség, vörösőrség.

Önkormányzati szervezetek: erdőőrség, gátrendőrség, közterület felügyelet, rendőrség (hegyrendőrség, mezőrendőrség), természetvédelmi őrszolgálat, tűzoltóság.

Társadalmi szervezetek: gátrendőrség, nemzetőrség, polgárőrség, tűzoltóság.

Magánszervezetek: erdőőrség, gátrendőrség, magánkutatás (magánnyomozás), testőrség (személyvédelem), tűzoltóság, vagyonőrség (vagyonvédelem, biztonságtechnika), vasúti pályaőrség.

Rendvédelem-történet

A Szemere Bartalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság előzőekben közreadott álláspontjának elfogadása illetőleg azzal való egyetértés mellett hangsúlyozni kell azt, hogy történeti kitekintésben a rendvédelem bizonyos témaátfogó jelentést takar, a kutatás tárgyát öleli fel, amelyet a téma tudományos művelői töltenek meg tartalommal. E mögött döntően tevékenységi és szervei megközelítés húzódik.

A rendvédelem története a különböző korok rendvédelmét foglalja magába, beleértve a tevékenységet és a végrehajtást végzőket – egyéneket és testületeket – egyaránt. Kutatási köre tágabb, mint a napi fogalomhasználatban fellelhető rendvédelmi szervek illetőleg azok működése.

Záró gondolatok

Mivel a rendvédelem e dolgozat elején a közigazgatás kebelébe került besorolásra, ezért indokoltnak látszik kitérni a közigazgatás bizonyos vonatkozásaira is.

A közigazgatástani törekvésre vonatkozóan a kiegyezés tekinthető kiindulásnak, mivel „1867 előtt a magyar közigazgatás-tudománynak egyszerűen nem volt tárgya [...] mert nem létezett előbb a felvilágosult abszolutizmus, majd a polgári forradalom eszméivel összhangban lévő magyar közigazgatás.”¹²⁴

GRÜNWARD Béla szerint a közigazgatás az állam cselekvése. A szorosán vett közigazgatás feladatai között felsorolta a közbiztonság fenntartását; a közrend és csend biztosítását; a közerkölcsiséget sértő, életet és egészséget veszélyeztető, az úti, vízi, tűzi, építészeti, mezői, erdészeti, vadászati, halászati rendészet szabályaiba ütköző, tények megakadályozását s megfenyítését.¹²⁵

EGYED István a következő meghatározást adta: „A közigazgatás a végrehajtó hatalom gyakorlása és ezzel a közigazgatási feladatok megvalósítása.”¹²⁶

CSIZMADIA Andor a közigazgatást több helyen is a konkrét ügyek intézésének nevezte, egyúttal jelezve, hogy annak teljesítését központi és önkormányzati szervek hajtották végre. Rámutatott arra, hogy az állami és az önkormányzati közigazgatás között nincs ellentét, hiszen az önkormányzati közigazgatás is állami.¹²⁷ Ezt hangsúlyozta TOMCSÁNYI Móricz¹²⁸ és MAGYARY Zoltán¹²⁹ is.

A rendvédelem felhozott definíciói napi megközelítésűek, azaz többnyire a hatályos jogi szabályozására épülnek, de legalábbis az állam és a jog létének erőteljes figyelembevételével kerültek megalkotásra. Akkor is, ha nem nélkülöznek általánosításra törekvő gondolatokat. Jobbára az állami feladat meghatározás illetőleg végrehajtás tapintható ki és figyelmen kívül maradnak az államhoz nem tartozó, attól távol álló közösségek rendvédelmi tevékenységei. A jogszabályokban az állami feladat kiemelését valamely formában követi az ország egész területére vonatkozó illetékesség meghatározása és a centrális irányítás hangsúlyozása.¹³⁰

A törvényi szabályozásokból jól kivehető a jogalkotónak azon elválasztó szándéka, amely a rendvédelmi szerveket és a rendészeti szerveket külön-külön minősíti.

(A rendvédelem történetét művelők számára értelmezhetetlen az utóbbi két-három évszázadra kiterjedő hatályú definíció. A történelmi feldolgozás tekintetében nyilvánvalóan olyan terminus technicus használható, amely valamennyi korszakra és térségre érvényesíthető annak a figyelembe vételével, hogy a rendvédelem különböző korokban és térségekben eltérő modellek által valósult meg. A rendvédelem történetét művelők megdöbbenve szembesültek azzal az igyekezettel, amely a rendészet — meglehetősen zilált fogalmának egyik változatát szeretné elfogadtatni velük, ráerőltetve napjaink egyébként is kétes definícióját a korábbi korszakokra — használatát várná el a történelmi feldolgozásokban is.)

A szerkesztőségnek nem szokása a periodikában megjelenő tanulmányok kommentálása. Jelen esetben sem ezt tesszük, hanem a közölt tanulmány által is bírált jelenségre kívánunk reagálni. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság nem kíván olyan vitában részt venni, amely nem új tudomány létrehozását segíti elő, hanem a tudományok hatalmi szóval való átrendezését célozza. Az ilyen törekvést olyan csoportérdek megnyilvánulásának tekinti, amelynek semmi köze a tudomány és a magyar nemzet érdekeinek az érvényesítéséhez. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság ezúton is kinyilvánítja, hogy a rendészetet abban az esetben fogja önálló tudománynak tekinteni, ha bizonyítást nyer az önálló — más tudományok által le nem fedett — szakterülete és kizárólag a rendészet művelésére alkalmas metodika létrejötte. Ezek hiányában a rendészetet — a jogtudomány részét képező — szakterületnek és nem önálló tudománynak tekinti. Mindez azonban független attól, hogy a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság a rendvédelem-történet művelésének terminológiájába, annak formálásába nem kéri a témakör művelésében kevésbé járatos személyek és szervezetek beleszólását, a szakterület művelésétől idegen szakkifejezések használatát pedig elutasítja. a szerk.)

Jegyzetek:

¹ Az 1990-ben alapított Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaságot a Fővárosi Bíróság 1991. II. 6-án jegyezte be.

² OPÁL ; PAPP ; FINSZTER: Rendészet vagy rendvédelem. ; PARÁDI József: Rendvédelem vagy rendészet. ; PARÁDI József: Rendvédelem kontra rendészet. ; CHRISTÁN: A bizonytalan alapra épülő ház, avagy a rendészet fogalmának tisztázása. ; BALLA: A rendészet unortodox jellegű megközelítése.

A megjelent írásművek felsorolásai jelen esetben és a tanulmány későbbi szakaszában is nélkülözik a teljességre törekvést, mindössze példálózást demonstrálnak.

³ MEZEY: 27.p.

⁴ E dolgozat szerzőjének nincs tere, indítása és érkezése sem a kapcsolódó fogalmak – közigazgatás, jogrend, közrend, közbiztonság, belső rend, köznyugalom stb. – kibontásához, mindössze esetenkénti érintésükhöz, bepillantásukhoz van.

⁵ Szükséges azonban rámutatni arra is, hogy a közigazgatás kebelében az állami feladatként végrehajtott rendvédelemről van szó. Külön kategóriát képez az olyan közösségi rend, amelynek védelmét nem állami feladatként az adott közösségek illetőleg azok testületei látják el. Indokolt annak a megjegyzése is, hogy a rendvédelem a jogtudomány és az államtudomány territóriumába tartozik, nem vitatva más tudományokhoz való kapcsolódását valamint a rendvédelem-történet önálló diszciplinaként történő felfogását.

⁶ E tanulmány szerzője több alkalommal kifejtette az egyértelműség szükségességét. A Rendőrtiszti Főiskolán 2003-ban kitérjedő ez irányú gondolkodást, tevékenységet segítően külön dolgozat készítésével is.

ERNYES: Rendészeti- rendvédelmi- rendőrségi szakkifejezések múltja. ; ERNYES: A rendvédelmi szakkifejezések múltja.

⁷ BUZÁS: 2-4.p. ; KATONA: 12-14.p.

⁸ Katonai közigazgatás: különleges helyzetekben a hagyományos polgári közigazgatást helyettesítő, különleges hatalmi ügyintézés, amikor a polgári hatóságok feladatait megnövekedett (olykor rögtönítélő) jogkörrel katonai parancsnokságok látják el. Végrehajtásával háborús vagy rendkívüli politikai helyzetben a hadsereg vezetését vagy bizonyos egységeit bízzák meg. Az adott területen vagy országban a katonai közigazgatás idején a hadállapotnak megfelelő (vagy azt megközelítő) szigorú rendszabályok érvényesek. Ezek betartását (betartatását) a hadsereg tisztjei (egységei) ellenőrzik.

DIÓS: VI.köt. 402.p.

⁹ KRISTÓ ; ZACHAR: Rendvédelem és történelemtudomány.

¹⁰ PINTÉR

¹¹ „Az elmondottakból is látható, hogy a hadtudomány művelőinek körében - más területek diszciplinávitáihhoz hasonlóan - még eszmecsere folyik a hadtudomány tárgyáról és szerkezetéről, mindenekelőtt arról, hogy milyen szaktudományok sorolandók a hadtudomány struktúrájába.”

A hazai hadtudomány változásainak, helyzetének és fejlődésének jellemzői. 19.p.

¹² RÁDLI

¹³ HORVÁTH (nem adható meg az idézet pontos helye, mivel az online kiadású periodika lap számai nem számozottak!)

¹⁴ SIMON: 49.p.

¹⁵ SZIKINGER: A magyar rendvédelmi jog alapjai. 133-134.p.

¹⁶ FINSZTER: A rendészet elmélete. 30.p.

¹⁷ CHRISTIÁN: Epizódok a rendészet történetéből. 156.p.

Bizonyos fogalmi elhatárolásról SZAMEL Lajos jogászprofesszor 1972-ben a következőket írta „Rendészetten azt az államigazgatási tevékenységet értjük, amelynek feladata a közbiztonság és a közrend, valamint az állampolgárok személyes biztonságának a megóvása, továbbá közreműködés a megsértett rend helyreállításában. A rendészet és a rendőri tevékenység korunkban nem azonos fogalmak.”

BERÉNYI — MARTONYI — SZAMEL — SZATHMÁRY: 253.p.

¹⁸ NAGY: Kapcsolatkeresés a rendészet, a rendvédelem és a határrendészet között. 18.p.

¹⁹ BEREKNYEI: Rendvédelem, rendészet értelmezése, viszonya és kapcsolata a határőrséghez.

²⁰ PARÁDI József: A rendvédelem védelmében.

²¹ A rendészet, mint kifejezés 1807-ben jelent meg a magyar nyelvben. A rendészet és a rendőrség szavakat gyakran, különösen a XIX-XX. században, szinonimaként használták. A rendészet és a rendőrség kifejezések szinonimaként történő használatán nemcsak az elmúlt két évszázad szakirodalmi szerzői, lexikonok szerkesztői és jogalkotói nem léptek túl, de erre képtelenek voltak számosan azok közül is, akik napjainkban e témakörben kutató, oktató és gyakorlati tevékenységet végeznek. KÁNTÁS: 14.p.

²² CSIKY Kálmán (1843-1905) jogtudor, a közigazgatási jog nyilvános rendes tanára, tudományegyetemi magántanár 1889-ben kiadott *A magyar állam közigazgatási joga. Kézikönyv a joghallgatók és szigorlók használatára. (II. kötet)* című, joghallgatók és szigorlók használatára készült kézikönyvében igen jelentős terjedelemben foglalkozik a rendészettel. Elfogadott és kritikával is illetett munkájából került kiemelésre néhány gondolat.

CSIKY ; ERNYES: A magyar rendőri szakirodalom kezdetei.

²³ Loc.cit. 63.p.

²⁴ Loc.cit.

²⁵ Loc.cit.

²⁶ Loc.cit. 64.p.

²⁷ Loc.cit.

²⁸ Loc.cit. 63-120.p.

²⁹ Loc.cit. 65.p.

³⁰ Loc.cit. 66.p.

³¹ SZIKINGER: Rendőrség a demokratikus jogállamban. 93.p.

³² SZAMEL: Jogállamiság és rendészet. 8-9.p.

³³ Idem: A rendészet és a rendőrség jogi szabályozásának elméleti alapjai. 11.p.

³⁴ BALLA: A rendészet fogalmának tisztázásához.

³⁵ BALLA: A rendészet unortodox jellegű megközelítése. op.cit.

³⁶ E dolgozat szerzője, többszöri résztvevőként, jól emlékszik azokra a megbeszélésekre, vitákra, amelyek arról folytak, hogy rendészettudomány, vagy rendőrtudomány legyen-e egy bevezetendő diszciplína megnevezése.

³⁷ A megközelítés, felosztás útjai lehetnek példálózóan: etimológiaiak; szemantikaiak; történetiségiak; törvényi szabályozásiak; külföldi kitekintésűek; tevékenységből/funkcióból, szervi besorolási aspektusból táplálkozóak; születésük sorrendiségéből, időrendiségéből kiindulóak.

³⁸ NAGY: Kapcsolatkeresés a rendészet, a rendvédelem és a határrendészet között. op.cit. ; A szerző definíciók érintésével kritikai észrevételeket fogalmazott meg, végkövetkeztetésként pedig kimondta, hogy „A rendvédelem kifejezés tartalma további pontosításra szorul.” 21. p. ; Idem. Rendvédelem és tudomány.

³⁹ FINSZTER: Az alkotmányos rendvédelem és a Határőrség. 56.p. ; SZAMEL: Jogállamiság és rendészet. op.cit.

⁴⁰ További bonyodalmat okoz az, ha a citált álláspontra más szerző is hivatkozik.

DUNAVÖLGYI: 22-23.p.

DUNAVÖLGYI hivatkozása „FINSZTER Géza: *A rendészet elmélete*. Kézirat. 2009. 65.p.”

⁴¹ Nehéz megjegyezés nélkül hagyni a Nemzeti Közszerződési Egyetem Katasztrófavédelmi Intézete által kiadott *Rendvédelmi ismeretek* című jegyzetet. (AMBRUSZ) A kötetnek a rendvédelem és a rendészet fogalmát taglaló oldalai e tanulmány szerzőjének oly annyira ismerősek, hogy saját írásait fedezi fel bennük, nem egyszer szó szerint. Legerőteljesebben a világhálós Wikipédia magyar nyelvű változatára feltett anyag és egy műhelymunka segítségével készített összefoglalás jelentkezik. ERNYES: Rendészeti - rendvédelmi - rendőrségi szakkifejezések múltja. op.cit.

Félreértés ne essék, nem a pontos hivatkozások hiánya a fő kérdés, hanem azok a gondolatok, amelyek a témakörben jártas kívülállóban merülnek fel a jegyzet összeállításához kapcsolódóan. Lektorálási közreműködés megtörténte nem lehelhető fel a kiadvány lapjain.

⁴² OPÁL: op.cit.

⁴³ ZACHAR: Rendvédelem és történelemtudomány. op.cit. 35.p. ; Idem: A politikai irányzatok rendvédelmi koncepciói a dualizmus korában. ; Idem: Indokolt-e a rendvédelem-tudomány fogalmának használata. Rendvédelem fogalma.

⁴⁴ MEZEY: op.cit. 27.p.

⁴⁵ BEREKNYEI: Rendvédelem, rendészet értelmezése, viszonya és kapcsolata a határőrséghez. op.cit.

⁴⁶ Loc.cit. 33.p.

⁴⁷ BERNÁTH: 15.p.

⁴⁸ Loc.cit.

⁴⁹ Loc.cit.

⁵⁰ TEKE: 49-50.p.

⁵¹ Loc.cit. 51.p.

⁵² HUSZTI — SZABÓ: 4-5.p.

⁵³ KÖKÉNYESI: 5.p.

⁵⁴ Loc.cit.

⁵⁵ BEREKNYEI (szerk.): *Rendészettudományi szöszedet*. 336. p.

A (3) alatt írtak azonosak TEKE András munkadefiníciójának előbbi jelezett tartalmával. TEKE András tagja volt a szöszedet kidolgozását végző kollektívának, úgyszintén BEREKNYEI József és KÖKÉNYESI József is.

⁵⁶ FINSZTER: *A rendészet elmélete*. op.cit. 31.p.

⁵⁷ *Szinonima kizárás* alcím és *A rendvédelem fogalmi megközelítése* cím alattiakkal.

⁵⁸ Napjainkban is vitatott az állam és a jog kialakulásának, megjelenésének időbeni sorrendje továbbá a jogágak születésének, egymástól történő elhatárolásának ideje.

EGRI-KOVÁCS

⁵⁹ PARÁDI József: *A magyar rendvédelem története*. 5.p.

⁶⁰ Loc.cit.

⁶¹ 2004/CIV.tv. módosításának megfelelően változott a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény. A módosítást követően a 40/A. §

(1) A Magyar Honvédség alapvető kötelessége a haza katonai védelme és a nemzetközi szerződésből eredő kollektív védelmi feladatok ellátása.

(2) A Rendőrség alapvető feladata a közbiztonság és a belső rend védelme.

(3) A Határőrség alapvető feladata az államhatár őrzése, rendjének fenntartása.

2004/CIV.tv.

⁶² 2007/LXXXVIII.tv.

⁶³ Kapcsolódó törvények az államhatárról szóló 2007/LXXXIX.tv. és a rendőrségről szóló törvény módosítását jelentő 2007/XC.tv. 29.§ A Határőrség általános jogutódja a Rendőrség.

2007/LXXXIX.tv. ; 2007/XC.tv.

⁶⁴ DUNAVÖLGYI: op.cit. 8-12.p.

⁶⁵ 1949/XX.tv. VIII. Fejezet.

⁶⁶ Alaptörvény „46. cikk

(1) A rendőrség alapvető feladata a bűncselekmények megakadályozása, felderítése, a közbiztonság, a közrend és az államhatár rendjének védelme.

(2) A rendőrség működését a Kormány irányítja.

(3) A nemzetbiztonsági szolgálatok alapvető feladata Magyarország függetlenségének és törvényes rendjének védelme, nemzetbiztonsági érdekeinek érvényesítése.

(4) A nemzetbiztonsági szolgálatok működését a Kormány irányítja.

(5) A rendőrség és a nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományú tagjai nem lehetnek tagjai pártoknak, és nem folytathatnak politikai tevékenységet.

(6) A rendőrség és a nemzetbiztonsági szolgálatok szervezetére, működésére vonatkozó részletes szabályokat, a titkosszolgálati eszközök és módszerek alkalmazásának szabályait, valamint a nemzetbiztonsági tevékenységgel összefüggő szabályokat sarkalatos törvény határozza meg.”

Alaptörvény 46. cikk

⁶⁷ 1993/CX.tv. 65.§

⁶⁸ 2011/CXIII.tv. 80.§

⁶⁹ 1994/XXXIV.tv. 97.§ (1) g. Hatályon kívül helyezte 2007/XC.tv. 20.§ (3) op.cit.

⁷⁰ 1995/LXV.tv. 2.§ (1) 11. *rendvédelmi szerv*: a rendőrség, a polgári nemzetbiztonsági szolgálat, a büntetés-végrehajtási testület, a vám- és pénzügyőrség, a polgári védelmi szervek, valamint a hivatásos állami és önkormányzati tűzoltóság.

⁷¹ 1995/CVII.tv. Visszaul a rendőrségről szóló törvényre.

⁷² 1995/CXXV.tv. 74. § E törvény alkalmazásában c) *rendvédelmi szerv*: a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok, a rendőrség, a polgári védelem állami szervei, a hivatásos tűzoltóság, a vám- és pénzügyőrség, valamint a büntetés-végrehajtási szervezet. A hatályos törvényszöveg, a kifejezéseket használja, de már nem tartalmaz felsorolást.

⁷³ 1996/XXXVII.tv. 2.§ g) *rendvédelmi szerv*: a rendőrség, a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok, a büntetés-végrehajtási szervezet, a vám- és pénzügyőrség, a hivatásos polgári védelmi szerv, valamint a hivatásos állami és önkormányzati tűzoltóság. A felsorolást a 2011/CCVII tv. 30.§ (2) d. pont hatályon kívül helyezte.

⁷⁴ 2009/CLV.tv. 3. § E törvény alkalmazásában [...] 13. *rendvédelmi szerv*: a rendőrség, a hivatásos katasztrófavédelmi szerv, a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok, a büntetés-végrehajtási szervezet.

⁷⁵ 1996/XLIII.tv. 1.§ (1) E törvény hatálya a fegyveres erők (Magyar Honvédség, Határőrség), a rendvédelmi szervek (a rendőrség, a polgári védelem, a vám- és pénzügyőrség, a büntetés-végrehajtási szervezet, az állami és hivatásos önkormányzati tűzoltóság), valamint a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok (e törvény alkalmazásában, a továbbiakban együtt: fegyveres szervek).

⁷⁶ 2006/LVII. tv. 1.§ (5)

⁷⁷ 2010./XLIII.tv.

⁷⁸ A polgári védelmet a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011/CXXVIII.tv. 172. § (2) bekezdése emelte ki, a vám- és pénzügyőrséget pedig a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról szóló 2010/CXXII.tv. 172. § 6. pontja.

⁷⁹ 2015/XLII.tv. 1.§ (1) bekezdés a-h. pontok.

⁸⁰ Az Országgyűlésről szóló 2012/XXXVI.tv. (125-142.§§) hívta életre az Országgyűlési Őrséget. Az Országgyűlési Őrség a házelnök irányítása alatt álló fegyveres szerv. (127.§ (1), Az Országgyűlési Őrség feladata az Országgyűlés védelme, függetlenségének és külső befolyástól mentes működésének biztosítása, az e törvényben meghatározott személyvédelmi, létesítménybiztosítási feladatok biztosítása, valamint az elsődleges tűzoltási és tűzbiztonsági feladatok ellátása. (125.§ (1).

⁸¹ A rendőrségről szóló 1994/XXXIV.tv. első szövegében 3.§ (1) A Rendőrség bűnmegelőzési, bűnüldözési, államigazgatási és rendészeti feladatokat ellátó állami, fegyveres rendvédelmi szerv. A hatályos szövegben 4.§ (1) A rendőrség állami, fegyveres rendvédelmi szerv. A módosítást végezte a 2010/CXLVII.tv. 9.§-a.

1994/XXXIV.tv. op.cit. ; 2010/CXLVII.tv.

⁸² 1995/CXXV.tv. op.cit. 2.§ és 75.§

⁸³ 1995/CVII.tv. op.cit. 1.§

⁸⁴ 1996/XXXI.tv. 30.§(1) A hivatásos állami és a hivatásos önkormányzati tűzoltóság (a továbbiakban együtt: hivatásos tűzoltóság) egységes elvek alapján szervezett rendvédelmi szerv. Az új szövegrészt megállapította a 2011/CXXVIII.tv. 116.§-a A hivatásos tűzoltóság a hivatásos katasztrófavédelmi szerv helyi szerve.

⁸⁵ 2011/CXXVIII.tv. op.cit. 2.§ (1)

⁸⁶ 1997/CLIX.tv. 1.§ (1) Fegyveres biztonsági őrsgel kell védeni az állam működése, illetőleg a lakosság ellátása szempontjából kiemelkedően fontos tevékenységet, létesítményt, szállítmányt, ha a védelemre a Magyar Honvédség, a központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló törvény szerinti rendvédelmi szervek (a továbbiakban: rendvédelmi szerv), illetve a Nemzeti Adó- és Vámhivatal jogszabállyal nem kötelezettek, de az őrzés a közbiztonság vagy a nemzeti vagyon védelme érdekében indokolt.

⁸⁷ 1999/LXIII.tv. 6.§ (1) A felügyelet a képviselő-testület által meghatározottak szerint együttműködik a rendőrséggel, a hivatásos katasztrófavédelmi szervvel (a továbbiakban: rendvédelmi szervek), a Nemzeti Adó- és Vámhivattal, az egyéb állami ellenőrző és önkormányzati szervekkel, társadalmi szervezettel, így különösen a helyi polgárőr szervezettel, valamint a feladatai ellátásához segítséget nyújtó egyéb szervezettel.

⁸⁸ 2015/XLII.tv. op.cit. 1.§

(2) Az Országgyűlési Őrség hivatásos állományának szolgálati viszonyára az e törvényben foglaltakat az Országgyűlésről szóló törvényben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

(3) A Nemzeti Adó- és Vámhivatal hivatásos állományának szolgálati viszonyára az e törvényben foglaltakat a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról szóló törvényben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

⁸⁹ 2004/XIX.tv. Az Európai Unió saját forrásainak, a Magyar Köztársaság költségvetésének biztosítása, a rendvédelmi, a fogyasztó- és piacvédelmi, továbbá a tagállami feladatok és a Vám- és Pénzügyőrség szerveinek feladata ellátása érdekében az Országgyűlés a következő törvényt alkotja. 1.§ (1) A Vám- és Pénzügyőrség az adópolitikáért felelős miniszter irányítása és felügyelete alatt álló fegyveres rendvédelmi, államigazgatási szerv, amely önálló jogi személyiséggel, országos hatáskörrel rendelkező, önállóan gazdálkodó központi költségvetési szerv.

⁹⁰ 2010/CXXII.tv. op.cit. 1.§ (1) A Nemzeti Adó- és Vámhivatal államigazgatási és fegyveres rendvédelmi feladatokat is ellátó kormányhivatal. 87. § (1) A Nemzeti Adó- és Vámhivatal 2011. január 1-jével az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal és a Vám- és Pénzügyőrség összeolvadásával jön létre, ezzel egyidejűleg az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal és a Vám- és Pénzügyőrség megszűnik.

⁹¹ SZIKINGER: *Rendőrség a demokratikus jogállamban*. op.cit. 96.p.

⁹² A rendvédelem kifejezés és a rendvédelem-történet meghonosításában és tartalommal való kitöltésében oroszánrészt vállalt a Szemere Bertalan Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnöke PARÁDI József, aki a saját illetőleg a Társaság álláspontját publikációkban, rendezvényeken és a Társaság honlapján is kifejtette.

⁹³ PARÁDI József: *A magyar rendvédelem története*. op.cit.

⁹⁴ PARÁDI József: *Rendvédelem kontra rendészet*. op.cit. 7-8.p.

⁹⁵ A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság honlapja.

⁹⁶ PARÁDI József: *A magyar rendvédelem története*. op.cit. 9.p.

⁹⁷ SZÉKELY — BUGNITS: 5.p.

⁹⁸ Loc.cit.

⁹⁹ Loc.cit. 8.p. ; A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság honlapja. op.cit. Bemutakozás.

¹⁰⁰ THALLÓCZY: 5.p.

¹⁰¹ CONCHA: *A kilencvenes évek reformeszméi és előzményei*. 143.p.

¹⁰² PAPP: op.cit. 105.p.

¹⁰³ CONCHA: *A rendőrség természete és állása szabad államban*.

¹⁰⁴ Loc.cit. 1.p.

¹⁰⁵ Loc.cit. 5.p.

¹⁰⁶ Jóllehet az etimológiai/szemantikai megközelítés, igaz a rendészetet érintően, nem kisebb személytől, mint MAGYARY Zoltántól kapott kritikát. „A magyarban viszont a rendészetet a rendből vezetik le és evégből a rend általános meghatározását igyekeznek adni. Tehát más-más szóból vezetik le a meghatározást. Ez azért is kifogásolható, mert akkor a magyarban a csendőrség fogalmát a „csend” fogalmából kellene levezetni. Az összes definíciók megegyeznek azonban abban, hogy rendészetben a közrendnek az egyesek által való megzavarása elleni védekezést értik.”

MAGYARY: *Magyar közigazgatás*. 563. p.

Az etimológiai/szemantikai megközelítés pártján állva viszont helyteleníthető a bíráló, mivel a csendőrség ugyanúgy levezethető a *csend* szóból, mint a rendőrség illetőleg a rendvédelem a *rend* kifejezésből. A csend szó átvitt értelemben háborítatlan, nyugodt állapotot jelent.

JUHÁSZ: 192.p.

¹⁰⁷ A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság 1992. V. 26-án, Budapesten tartott ülésén megerősítést nyert a tagság irányába az a felkérés, amely a rendvédelem illetőleg a rendvédelem-történet kifejezések definitív kitöltését célozta. E tanulmány szerzője az általa megfelelőnek vélt fogalmat illetőleg annak tartalmi megközelítését május 30-án eljuttatta a társaság elnökségéhez. Ez alapján több munkájában kifejtette a kérdéses fogalmakat, legutóbb a Pandúr magazin oldalain.

ERNYES: *Rendvédelem*. ; ERNYES: *Rendvédelem-történet*.

¹⁰⁸ **Biztonság:** veszélyektől vagy bántódástól mentes (zavartalan) állapot. **Biztosít:** valamit ad, nyújt, lehetővé tesz. **Cél:** az, amire valamely törekvésünk irányul. **Csend:** háborítatlan nyugodt állapot. **Feltétel:** valaminek a létezéséhez, megvalósulásához, fejlődéséhez szükséges körülmény, tényező. **Harc:** valaminek a leküzdésére, illetve valamely cél elérésére irányuló kitaró tevékenység. **Közösség:** közös élet vagy munkaviszonyok között élő, ill. közös eszmék, célok által egyesített emberek csoportja. **Lét:** az a tény, hogy valaki, valami van. **Mindenkor:** mindig az ép abban az időben meglevő, amelyről szó van. (történetiség) **Őr:** az, aki hivatásszerűen vagy megbízásból vigyáz, felügyel valamire. **Rend:** valamely szabálynak, törvénynek megfelelő állapot; valamely közösségben követendő szabályok összessége. **Rendfenntartás:** nagyobb közösség rendjének hivatalos közegek által való fenntartása. **Szerv:** az állami, a gazdasági vagy a társadalmi élet valamely intézménye. **Testület:** azonos foglalkozású személyek közössége. **Védelem:** az a cselekvés, tény, hogy valakit, valamit védelmeznek, oltalmaznak; valakinek, valaminek az érdekeit védő jogi, erkölcsi hatalom (a harc egyik formája).

JUHÁSZ: op.cit.

¹⁰⁹ Hazánk egyetemei rendészeti és vagyonvédelmi szabályzattal rendelkeznek, melyeknek erőteljes vonulatát teszik ki a rendvédelmi feladatok. A Pécsi Tudományegyetem hatályos egyéb szabályzatainak sorában 28. a rendészeti és vagyonvédelmi szabályzat, melynek bevezetője utal a mögöttes állami rendelkezésekre. A végrehajtásban jelentős szerepet játszik a vállalkozás keretében végzett vagyonvédelmi tevékenység, azaz magáncég (külső személy- és vagyonvédelmi szolgáltató) részvétele. „Az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény, az e törvény végrehajtásáról szóló 368/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet, a személy-és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól szóló 2005. évi CXXXIII. törvény, a Munka Törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV.

törvény, a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény, a zenés táncos rendezvények biztonságosabbá tételéről szóló 23/2011. (III.8.) Korm. rendelet, valamint a Pécsi Tudományegyetem Szervezeti és Működési Szabályzata, illetőleg a hatályban lévő belső szabályzatok alapján a Pécsi Tudományegyetem (továbbiakban: Egyetem) Szenátusa az alábbi Rendészeti és Vagyonvédelmi Szabályzatot (a továbbiakban: Szabályzat) alkotja.” (Pécsi Tudományegyetem Rendészeti és Vagyonvédelmi Szabályzata, Pécs 2012, 27 p.)

2011/CXCV.tv. ; 368/2011. (XII. 31.) korm.r. ; 2005/CXXXIII.tv. ; 2012/L.tv. ; 1959/IV.tv. ; 2011/CCIV.tv. ; 23/2011. (III.8.) korm.r. ; *Pécsi Tudományegyetem Rendészeti és Vagyonvédelmi Szabályzata*.

¹¹⁰ ERNYES: A rendvédelmi jog szabályozása a dualizmusban.

¹¹¹ A beemelt testületeket jelentették a kiegyezéstől a 2. világháborúig a tűzoltóság, a gátrendőrség, az erdőőrség, a polgárőrség, a nemzetőrség, a magánkutatás, a vasút- és távírda őrség.

PARÁDI Ákos: 79.p. ; ERNYES: A rendvédelmi jog szabályozása a dualizmusban. op.cit.

¹¹² A gondolatoknak természetesen helye lehet a jogterületi megközelítés cím alatt is, de a jelzett szerveződések nem hordozzák a rendvédelem kifejezést, ezért e helyütt kerülnek érintésre.

¹¹³ 2012/CXX.tv. 1.§ és 21.§

¹¹⁴ Megjegyzendő, hogy a felsorolt tevékenységek többségét már a XIX. századtól szabályozták. Most csupán a mezei rendőrségről szóló 1840/IX.tc.-t hozom fel, mivel jogszabályban itt szerepel első alkalommal a rendőrség kifejezés. 1840/IX.tc.

¹¹⁵ A település belterületének nem minősülő közigazgatási részén szolgálatának ellátása során nyíltan viselhet sörtes löfegyvert a mezőőr, valamint a hegyőr, a halászati őr jogszabályban meghatározott közegészségügyi okból, a légiközlekedés biztonsága, valamint az okszerű mezőgazdasági termelés biztosítása érdekében meghatározott állatok riasztása, elejtése, gyérítése, és állományának szabályozása érdekében. Az erdővédelmi szolgálat tagja, a rendészeti feladatokat ellátó erdészeti szakszemélyzet, a rendészeti feladatokat ellátó jogosult erdészeti szakszemélyzet, természetvédelmi őr önvédelmi célból, a hivatásos vadász - nagyvad utánkeresése során a kegyelemnövéshöz - maroklófegyvert, a hivatásos vadász - a sérült vagy sebzett nagyvad elejtése érdekében – vadászlófegyvert tarthat magánál. (2012/CXX.tv. 21.§) A természetvédelmi őr, szolgálati maroklófegyver tartására jogosult, amelyet egyenruhás szolgálatban nyíltan viselhet. (1997/CLIX.tv 13.§ (3)).

2012/CXX.tv. op.cit. ; 1997/CLIX.tv. op.cit.

¹¹⁶ Fegyveres biztonsági őrséggel kell védeni az állam működése, illetőleg a lakosság ellátása szempontjából kiemelkedően fontos tevékenységet, létesítményt, szállítmányt, ha a védelemre a Magyar Honvédség, a központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló törvény szerinti rendvédelmi szervek (a továbbiakban: rendvédelmi szerv), illetve a Nemzeti Adó- és Vámhivatal jogszabállyal nem kötelezettek, de az őrzés a közbiztonság vagy a nemzeti vagyon védelme érdekében indokolt.

1997/CLIX.tv. op.cit.

¹¹⁷ Loc.cit. 1.§ (1)

¹¹⁸ Fegyveres biztonsági őrség az e törvényben, valamint jogszabály alapján megkötött együttműködési megállapodásban meghatározott őrzési feladatokat ellátó, szolgálati fegyverrel és más kényszerítő eszközzel rendelkező, sajátos jogokkal felruházott biztonsági szervezet, amelynek tagjai a létesítő, illetőleg a működtető állami, önkormányzati vagy egyéb intézménnyel, gazdálkodó szervezettel munkaviszonyban, illetve közalkalmazotti jogviszonyban állnak.

Megjegyzendő, hogy a szolgálati fegyverrel és más kényszerítő eszközzel rendelkezés mellett az illetékességi terület behatárolása illetőleg a központi irányítás kitétel hiányzik, a jogszabályi alávettetés viszont, természetesen érvényesül. A jogalkotó tartózkodott a rendvédelmi vagy a rendészeti minősítéstől.

Loc.cit. 3.§ (1)

¹¹⁹ 2005/CXXXIII.tv.

¹²⁰ ERNYES: *A magyar rendőrség története*. „A rendőrség mibenlétének kifejtése” című fejezetben foglaltak.

¹²¹ 2011/CLXV.tv.

¹²² Loc.cit. 3.§ (1)

¹²³ 1999/LXIII.tv. op.cit. 1.§ és 6.§.

¹²⁴ SZABÓ: 252.p.

¹²⁵ GRÜNWARD: 65-68.p.

¹²⁶ EGYED: 188.p.

¹²⁷ CSIZMADIA: 229.p.

¹²⁸ TOMCSÁNYI Móric a helyi önkormányzat fogalmának kifejtésekor jelezte, hogy „*az önkormányzat tárgyai ugyanis általában az állami közigazgatás feladatai, aminthogy maga az önkormányzat sem más, mint állami közigazgatás.*”

TOMCSÁNYI: 10.p.

¹²⁹ MAGYARY Zoltán kifejtette, hogy „... az állami és önkormányzati közigazgatás közt a közfeladatok ellátása tekintetében lehet munkamegosztás, az embereket kiszolgálni csak a magyar közigazgatás tudja... A helyes szemlélet az, hogy nem kétféle közigazgatás van: állami és önkormányzati, hanem egy: a magyar és azt kétféle szempontból lehet nézni: felülről ez az apparátus szempontja és alulról: ez a közönség szempontja.”

MAGYARY: *A közigazgatás és a közönség*. op.cit. 288.p.

¹³⁰ A polgári nemzetbiztonsági szolgálatok a kormány irányítása alatt álló, az ország egész területére kiterjedő illetékességgel rendelkező, önálló gazdálkodást folytató költségvetési szervek. A dualizmus időszakában a csendőrség és a rendőrségek feladat- és hatásköre, különösen a rendőrségé, szerteágazó volt, illetékességi területük lefedte az ország területét. 1995/CXXV.tv. op.cit. ; 2010/CXXII.tv. op.cit. ; 2011/CXXVIII.tv. op.cit. ; ERNYES: *A magyar rendőrség története*.

Jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

MONOGRÁFIÁK, KISMONOGRÁFIÁK ÉS HASONLÓ JELLEGŰ KÖTETEK

- CONCHA: *A kilencvenes évek reformeszméi és előzményeik.* (101.,) — CONCHA Győző: *A kilencvenes évek reformeszméi és előzményeik.* Budapest, 1885, Franklin. 243 p.
- CSIZMADIA (127.,) — CSIZMADIA Andor: *A magyar közigazgatás fejlődése a XVIII. századtól a tanácsrendszer létrejöttéig.* Budapest, 1976, Akadémia Kiadó. 560 p. HU-ISBN 963 05 0713 7.
- ERNYES: *A magyar rendőrség története.* (120.,130.,) — ERNYES Mihály: *A magyar rendőrség története.* Budapest, 2002, Belügyminisztérium. 342 p. HU-ISBN 963 92 0814 0.
- FINSZTER: *A rendészet elmélete.* (16.,40.,56.,) — FINSZTER Géza: *A rendészet elmélete.* Budapest, 2003, KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft. 262 p. HU-ISBN 963 22 4701 9.
- KRISTÓ (9.,) — KRISTÓ Gyula: *A vármegyék kialakulása Magyarországon.* Budapest, 1988, Magvető. 641 p. HI-ISBN 963 14 1189 3.
- MAGYARY: *Magyar közigazgatás.* (106.,) — MAGYARY Zoltán: *Magyar közigazgatás. A közigazgatás szerepe a XX. sz. államában. A magyar közigazgatás szervezete, működése és jogi rendje.* Budapest, 1942, Magyar Királyi Egyetemi nyomda. 676 p.
- PARÁDI József: *A magyar rendvédelem története.* (59.,60.,93.,96.,) — PARÁDI József et. al. (szerk.): *A magyar rendvédelem története.* Budapest, 1996², Osiris. 367 p. HU-ISBN 963 04 7958 3.
- SZIKINGER: *Rendőrség a demokratikus jogállamban.* (31.,91.,) — SZIKINGER István: *Rendőrség a demokratikus jogállamban.* Budapest, 1998, Sík Kiadó. 181 p. HU-ISBN 963 85 8211 1.
- THALLÓCZY (100.,) — THALLÓCZY Lajos: *1814-1914.* Budapest, 1915, Franklin. 38 p. /Olcsó könyvtár./
- TOMCSÁNYI (128.,) — TOMCSÁNYI Mór: *Önkormányzat és decentralizáció.* Budapest, 1911, Atheneum. 72 p.

TANKÖNYVEK, TANSEGÉDLETEK ÉS KÉZIKÖNYVEK

- AMBRUSZ (41.,) — AMBRUSZ József: *Rendvédelmi ismeretek.* Budapest, 2014, Nemzeti Köszolgálati Egyetem Katasztrófavédelmi intézete. 111 p. HU-ISBN 978 615 53 0561 0.
- BERÉNYI — MARTONYI — SZAMEL — SZATHMÁRY (17.,) — BERÉNYI Sándor — MARTONYI János — SZAMEL Lajos — SZATHMÁRY Lajos: *Magyar államigazgatási jog. Különös rész.* Budapest, 1972, Tankönyvkiadó. 392 p. HU-ISBN —
- BERNÁTH (47.,48.,49.,) — BERNÁTH Mihály: *Polgárőr Kézikönyv.* Budapest, 2003, Országos Polgárőr Szövetség. 148 p. HU-ISBN —
- CSIKY (22.,23.,24.,25.,26.,27.,28.,29.,30.,) — CSIKY Kálmán: *A magyar állam közigazgatási joga. Kézikönyv a joghallgatók és szigorlók használatára.* Budapest, 1889., Pallas. 376 p.
- HUSZTI — SZABÓ (52.,) — HUSZTI János — SZABÓ Ferenc: *Bűn- és balesetmegelőzés.* Baja, s.a. Eötvös József Főiskola. (oktatási segédlet.) 69 p. HU-ISBN —

TANULMÁNYOK

- BALLA: *A rendészet fogalmának tisztázásához.* (34.,) — BALLA Zoltán: *A rendészet fogalmának tisztázásához. Magyar Közigazgatás, I.évf. (2000) 1.sz. 18-21.p. HU-ISSN 0865-736X.*
- BALLA: *A rendészet unortodox jellegű megközelítése.* (2.,35.,) — BALLA Zoltán: *A rendészet unortodox jellegű megközelítése.* 101-109.p. In HAUZINGER Zoltán (szerk.): *Tanulmányok a „biztonsági kockázatok – rendészeti válaszok” című tudományos konferenciáról.* Pécs, 2014, Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztályának Pécsi Szakcsoportja. 488 p. HU-ISBN — /Pécsi Határőr Tudományos közlemények, XV./ HU-ISSN 1589-1674.
- BEREGNYEI: *Rendvédelem, rendészet értelmezése, viszonya és kapcsolata a határőrséghez.* (19.,45.,46.,) — BEREGNYEI József: *Rendvédelem, rendészet értelmezése, viszonya és kapcsolata a határőrséghez.* In HAUZINGER Zoltán (szerk.): *Tanulmányok „Határőrség és a rendészet” című tudományos konferenciáról.* Pécs, 2002, Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztályának Pécsi Szakcsoportja. 190 p. HU-ISBN — /Pécsi Határőr Tudományos közlemények, I./ HU-ISSN 1589-1674.
- CHRISTÁN: *Epizódok a rendészet történetéből.* (17.,) — CHRISTÁN László: *Epizódok a rendészet történetéből. Iustum Aequum Salutare [Tisztelgés a jogegyenlőség előtt], V.évf. (2009) 3.sz. 155-170.p. HU-ISSN 1787-3223.*

- CHRISTÁN: A bizonytalan alapra épülő ház, avagy a rendészet fogalmának tisztázása. (2.,) — CHRISTÁN László: A bizonytalan alapra épülő ház, avagy a rendészet fogalmának tisztázása. *Iustum Aequum Salutare* [Tisztelgés a jogegyenlőség előtt], VI.évf. (2010) 1.sz. 175-192.p. HU-ISSN 1787-3223.
- CONCHA: *A rendőrség természete és állása szabad államban (1901).* (103.,104.,105.,) — CONCHA Győző: A rendőrség természete és állása szabad államban. 207-240.p. In LÖRINCZ Lajos — LÖVÉTEI István — SZAMEL Katalin (szerk.): Budapest, 1988, Közigazgatási és Jogi Könyvkiadó. 365 p. HU-ISBN 963 22 1975 9. (A mű eredeti megjelenése: CONCHA Győző: *A rendőrség természete és állása szabad államban*. Budapest, 1888, Magyar Tudományos Akadémia. 48 p. /Értekezések a társadalmi tudományok köréből, XII.6./ „A magyar közigazgatás-tudomány klasszikusai 1874-1947.” című gyűjteményes kötetben az eredeti műnek részletei jelentek meg.)
- EGYED (126.,) — EGYED István: A magyar közigazgatási jog alaptanai. 188-199.p. In LÖRINCZ Lajos — LÖVÉTEI István — SZAMEL Katalin (szerk.): *A magyar közigazgatás-tudomány klasszikusai 1874-1947*. Budapest, 1988, Közigazgatási és Jogi Könyvkiadó. 365 p. HU-ISBN 963 22 1975 9. (A Mű eredeti megjelenése: EGYED István: *A magyar közigazgatási jog alaptanai*. Budapest, 1947, Szent István Társulat. 198 p. „A magyar közigazgatás-tudomány klasszikusai 1874-1947.” című gyűjteményes kötetben az eredeti műnek részletei jelentek meg.)
- ERNYES: A magyar rendőri szakirodalom kezdetei. (22.,) — ERNYES Mihály: A magyar rendőri szakirodalom kezdetei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XII.évf. (2007) 15.sz. 32-44.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2001. november 6-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak „Az európai és a magyar rendvédelem a XIX-XX. században” című XV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- ERNYES: A rendvédelmi jog szabályozása a dualizmusban. (110., 111.,) — ERNYES Mihály: A rendvédelmi jog szabályozása a dualizmusban. In BODA József — PARÁDI József (szerk.): *Tanulmányok a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelem-történetéből*. Budapest, 2015, Nemzeti Közzolgálati Egyetem - Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. 244 p. HU-ISBN 978 615 55 2746 3. /Magyar Rendvédelem-történeti tanulmányok, 2./ HU-ISSN 2415-9875.
- ERNYES: A rendvédelmi szakkifejezések múltja. (6.,) — ERNYES Mihály: A rendvédelmi szakkifejezések múltja. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XIII.évf. (2007) 16.sz. 56-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2002. november 12-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak „A rendvédelmi szakképzés története” című XVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- FINSZTER: Rendészet vagy rendvédelem. (2.,) — FINSZTER Géza: Rendészet vagy rendvédelem. *Belügyi Szemle*, XLIX.évf. (2001) 2.sz. 86-96.sz.. HU-1218-8956.
- FINSZTER: Az alkotmányos rendvédelem és a Határőrség. (39.,) — FINSZTER Géza: Az alkotmányos rendvédelem és a Határőrség. 37-60.p. In HAUTZINGER Zoltán (szerk.): *Tanulmányok „A határőrség a minőség útján” című tudományos konferenciáról*. Pécs, 2005, Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztályának Pécsi Szakcsoportja. 317 p. HU-ISBN — /Pécsi Határőr Tudományos közlemények, IV./ HU-ISSN 1589-1674.
- GRÜNWALD (125.,) — GRÜNWALD Béla: Közigazgatásunk és a magyar nemzetiség 1874. 65-89.p. In LÖRINCZ Lajos — LÖVÉTEI István — SZAMEL Katalin (szerk.): *A magyar közigazgatástudomány klasszikusai*. Budapest, 1988, Közigazgatási és Jogi Könyvkiadó. 365 p. HU-ISBN 963 22 1975 9. (A mű eredeti megjelenése: GRÜNWALD Béla: *Közigazgatásunk és a magyar nemzetiség*. Budapest, 1874, Atheneum. 102 p. „A magyar közigazgatás-tudomány klasszikusai 1874-1947.” című gyűjteményes kötetben az eredeti műnek részletei jelentek meg.)
- A hazai hadtudomány változásainak, helyzetének és fejlődésének jellemzői. (11.,) — Szerkesztői közlemény: A hazai hadtudomány változásainak, helyzetének és fejlődésének jellemzői. *Hadtudomány*, IX.évf. (1999) 2.sz. 15-27.p. HU-ISSN 1215-4121.
- KATONA (7.,) — KATONA Géza: A rendészettudomány terminológiája. 5-14.p. In GAÁL Gyula — HAUTZINGER Zoltán (szerk.): *Tanulmányok „A biztonság rendészettudományi dimenziói, változások és hatások” című tudományos konferenciáról*. Pécs, 2012, Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztályának Pécsi Szakcsoportja. 503 p. HU-ISBN — /Pécsi Határőr Tudományos közlemények, XIII./ HU-ISSN 1589-1674.
- KÁNTÁS (21.,) — KÁNTÁS Péter: Meditáció a közrendről. *Belügyi Szemle*, XLVIII.évf. (2000) 10.sz. 3-19.p. HU-ISSN 1218-8956.

- MAGYARY: A közigazgatás és a közönség. (129.,) — MAGYARY Zoltán: A közigazgatás és a közönség. 288-299.p. In LÖRINCZ Lajos — LÖVÉTEI István — SZAMEL Katalin (szerk.): Budapest, 1988, Közigazgatási és Jogi Könyvkiadó. 365 p. HU-ISBN 963 22 1975 9. (Eredetileg előadás 1937-ben.)
- MEZEY (3.,44.,) — MEZEY Barna: Közigazgatási jog – rendvédelmi jog. 26-35.p. In BODA József (szerk.): *A magyar polgári rendvédelem a XIX-XX. században. A magyar büntetés-végrehajtás, csendőrség, határőrség, koronaőrség, rendőrség, vám- és pénzügy-őrség.* Budapest, 2004, Belügyminisztérium Nemzetközi Oktatási Központ – Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Alapítvány. 216 p. HU-ISBN 963 21 4995 5.
- NAGY: Kapcsolatkeresés a rendészet, a rendvédelem és a határrendészet között. (18.,38.,) — NAGY György: Kapcsolatkeresés a rendészet, a rendvédelem és a határrendészet között. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, X.évf. (2000) 12.sz. 15-22.p. HU-ISSN 1216-6744. A tanulmány korábbi változata 1999. október 6-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak „*A közigazgatás, a véderő és a rendvédelem kapcsolatának változásai a polgári magyar állam időszakában*” című XII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- NAGY: Rendvédelem és tudomány. (38.,) — NAGY György: Rendvédelem és tudomány. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XIII.évf. (2007) 16.sz. 85-89.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2002. november 12-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A rendvédelmi szakképzés története.*” című XVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- OPÁL (2.,42.,) — OPÁL Sándor: Hadtudomány, rendvédelem és közbiztonságpolitika. *Rendészeti Szemle*, XXIX.évf. (1991) 11.sz. 3-8.p. HU-ISSN 1215-167X.
- PAPP (2.,102.,) — PAPP Judit: Rendvédelem vagy rendészet. *Új Rendészeti Tanulmányok*, IV.évf. (1998) 1.sz. 95-120.p. HU-ISSN 1416-5511.
- PARÁDI Ákos (111.,) — PARÁDI Ákos: A magyar rendvédelem civil szerveződései 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XV.évf. (2008) 18.sz. 64-87.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2004. október 13-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak „*Karhatalmi feladatok a bűnmegelőzés és a békefenntartás szolgálatában Európában a XIX-XX. században.*” című XVIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI József: Rendvédelem vagy rendészet. (2.,) — PARÁDI József: Rendvédelem vagy rendészet. *Rendészeti Szemle*, XLIX.évf. (2001) 2. sz. 97-108. p. HU-ISSN 1789-4689.
- PARÁDI József: Rendvédelem kontra rendészet. (2.,94.,) — PARÁDI József: Rendvédelem kontra rendészet. 7-12.p. In HAUZINGER Zoltán (szerk.): *Határőrség és rendészet.* Pécs, 2002, Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztályának Pécsi Szakcsoportja. 190 p. HU-ISBN — /Pécsi Határőr Tudományos közlemények, I./ HU-ISSN 1589-1674. A tanulmány korábbi változata 2002. június 20-án Pécsen hangzott el a Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztályának Pécsi Szakcsoportja által szervezett hadtudományi tudományos konferencia-sorozatnak a „*Határőrség és rendészet*” című I. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI József: A rendvédelem védelmében. (20.,) — PARÁDI József: A rendvédelem védelmében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2008) 19. sz. 89-99.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- RÁDLI (12.,) — RÁDLI Tibor: A hadtudomány értelmezésének és struktúrájának alakulásáról. *Hadtudomány*, X.évf. (2000) 1.sz. 15-27p. HU-ISSN 1215-4121.
- SIMON (14.,) — SIMON Sándor: A hadtudomány mai és holnap feladatai. *Hadtudomány*, X.évf. (2000) 2.sz. 39-54.p. HU-ISSN 1215-4121.
- SZAMEL: Jogállamiság és rendészet. (32.,39.,) — SZAMEL Lajos: Jogállamiság és rendészet. *Rendészeti Szemle*, XXX.évf. (1992) 3.sz. 3-21.p. HU-ISSN 1215-167X.
- SZAMEL: A rendészet és a rendőrség jogi szabályozásának elméleti alapjai. (33.,) — SZAMEL Lajos: A rendészet és a rendőrség jogi szabályozásának elméleti alapjai. *Rendészeti Tanulmányok*, évf. II.évf. (1992) 1.sz. 3-31.p. HU-ISSN 1216-5018.

- SZIKINGER: A magyar rendvédelmi jog alapjai. (15.,) — SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog alapjai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXII.évf. (2012) 12.sz. 26.p. HU-ISSN 1216-6744.
- TEKE (50.,51.,) — TEKE András: Az integráció, az integrált rendvédelem és az integrált biztonság. 37-54.p. In HAUZINGER Zoltán (szerk.): *Határőrség és rendészet*. Pécs, 2007, Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztályának Pécsi Szakcsoportja. 237 p. HU-ISBN — /Pécsi Határőr Tudományos közlemények, VII./ HU-ISSN 1589-1674.
- ZACHAR: A politikai irányzatok rendvédelmi koncepciói a dualizmus korában. (43.,) — ZACHAR József: A politikai irányzatok rendvédelmi koncepciói a dualizmus korában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, III.évf. (1993) 4.sz. 8-20.p. HU-ISSN 1216-6744. A tanulmány korábbi változata 1992. szeptember 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak „*A dualista Magyarország rendvédelme*” című IV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- ZACHAR: Rendvédelem és történelemtudomány. (9.,43.,) — ZACHAR József: Rendvédelem és történelemtudomány. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, X.évf. (2000) 12.sz. 34-37.p. HU-ISSN 1216-6744. A tanulmány korábbi változata 1999. október 6-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak „*A közigazgatás, a véderő és a rendvédelem kapcsolatának változásai a polgári magyar állam időszakában*” című XII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- ZACHAR: Indokolt-e a rendvédelem-tudomány fogalmának használata. Rendvédelem fogalma. (43.,) — ZACHAR József: Indokolt-e a rendvédelem-tudomány fogalmának használata. Rendvédelem fogalma. *Rendvédelmi Füzetek*, III.évf. (2002) 28.sz. 32-36.p. HU-ISSN 1585-1249.

CIKKEK

- ERNYES: Rendvédelem. (107.,) — ERNYES Mihály: Rendvédelem. *Pandúr Jogi és Bünyügyi Magazin*, XXII.évf. (2012) 2.sz. 46-49.p. HU-ISSN 1216-2019.
- ERNYES: Rendvédelem-történet. (107.,) — ERNYES Mihály: Rendvédelem-történet. *Pandúr Jogi és Bünyügyi Magazin*, XXII.évf. (2012) 3.sz. 46-49.p. HU-ISSN 1216-2019.

LEXIKONOK, SZÓTÁRAK

- DIÓS (8.,) — DIÓS István: (szerk.): *Magyar Katolikus Lexikon*. VI.köt. Budapest, 2001, Szent István Társulat az Apostoli Szentszék Kiadója. 937 p. HU-ISBN 963 36 1223 3.
- BEREGNYEI (szerk.): *Rendészettudományi szöszedet*. (55.,) — BEREGNYEI József (szerk.): *Rendészettudományi szöszedet*. Budapest, 2008, Magyar Rendészettudományi Társaság. 451 p. HU-ISBN —
- JUHÁSZ (106.,108.,) — JUHÁSZ József et al. (szerk.): *Magyar értelmező kéziszótár*. Budapest, 1978, Akadémia Kiadó. 1550 p. 963 05 1588 1.
- SZABÓ (124.,) — SZABÓ Imre et al. (szerk.): *Állam- és jogtudományi enciklopédia*. I.köt. A-J. Budapest, 1980, Akadémia. 965 p. HU-ISBN 963 05 2057 5.

REPERTÓRIUMOK

- SZÉKELY — BUGNITS (97.,98.,99.,) — SZÉKELY Zoltán — BUGNITS Richárd: *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* repertórium 1990-2000. Budapest, 2006, Különszám. Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Alapítvány – Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. 125 p. 1216-6774.

KÉZIRATOK

- BUZÁS (7.,) — BUZÁS Gábor: *Közigazgatás – rendészet – rendőri intézkedés*. Ph.D. disszertáció. Pécsi Tudományegyetem Állam- és jogtudományi Kar Doktori Iskola. Kézirat. Pécs, 2011. 217 p.
- ERNYES: Rendészeti - rendvédelmi - rendőrségi szakkifejezések múltja. (6.,41.,) — ERNYES Mihály: Rendészeti - rendvédelmi - rendőrségi szakkifejezések múltja. Kézirat. Pécs-Budapest, 2003. 33 p. Kézirat a szerzőnél és leadva a Rendőrtiszti Főiskolán.

KÖSZÖNTŐK

- PINTÉR (10.,) — PINTÉR Sándor: Köszöntő. 1.p. In Gaál Gyula — HAUZINGER Zoltán (szerk.): *Tanulmányok „A biztonság rendészettudományi dimenziói, változások és hatásai” című tudományos konferenciáról*. Pécs, 2012, Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztályának Pécsi Szakcsoportja. 503 p. HU-ISBN — /Pécsi Határőr Tudományos közlemények, XIII./ HU-ISSN 1589-1674.

JOGSZABÁLYOK

1840/IX.tc. (114.,)	—	1840/IX.tc. a mezei rendőrségről.
1949/XX.tv. (65.,)	—	1949/XX.tv. a Magyar Népköztársaság alkotmánya.
1959/IV.tv. (109.,)	—	1959/IV.tv. a Magyar Köztársaság polgári törvénykönyvéről.
1993/CX.tv. (67.,)	—	1993/CX.tv. a honvédelemről.
1994/XXXIV.tv. (69.,81.,)	—	1994/XXXIV.tv. a rendőrségről.
1995/LXV.tv. (70.,)	—	1995/LXV.tv. az államtitokról és a szolgálati titokról.
1995/CVII.tv. (71.,83.,)	—	1995/CVII.tv. a büntetés-végrehajtási szervezetről.
1995/CXXV.tv. (72.,82.,130.,)	—	1995/CXXV.tv. a nemzetbiztonsági szolgálatokról.
1996/XXXI.tv. (84.,)	—	1996/XXXI.tv. a tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról.
1996/XXXVII.tv. (73.,)	—	1996/XXXVII.tv. a polgári védelemről.
1996/XLIII.tv. (75.,)	—	1996/XLIII.tv. a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról.
1997/CLIX.tv. (86.,115.,116.,117.,118.,)	—	1997/CLIX.tv. a fegyveres biztonsági őrsegről, a természetvédelmi és a mezei őrszolgálatról.
1999/LXIII.tv. (87.,123.,)	—	1999/LXIII.tv. a közterületről.
2004/XIX.tv. (89.,)	—	2004/XIX.tv. a Vám- és Pénzügyőrségről.
2004/CIV.tv. (61.,)	—	2004/CIV.tv. a Magyar Köztársaság alkotmányáról szóló 1949/XX.tv. módosításáról.
2005/CXXXIII.tv. (109.,119.,)	—	2005/CXXXIII.tv. a személy-és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól.
2006/LVII. tv. (76.,)	—	2006/LVII. tv. a központi államigazgatási szervekről, valamint a kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról.
2007/LXXXVIII.tv. (62.,)	—	2007/LXXXVIII.tv. a Magyar Köztársaság alkotmányáról szóló 1949/XX.tv. módosításáról.
2007/LXXXIX.tv. (63.,)	—	2007/LXXXIX.tv. az államhatárról.
2007/XC.tv. (63.,69.,)	—	2007/XC.tv. a rendőrségről szóló 1994/XXXIV.tv. módosításáról.
2009/CLV.tv. (74.,)	—	2009/CLV.tv. a minősített adat védelméről.
2010/XLIII.tv. (77.,)	—	2010/XLIII.tv. a központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról.
2010/CXXII.tv. (78.,90.,130.,)	—	2010/CXXII.tv. a Nemzeti Adó és Vámhivatalról.
2010/CXLVII.tv. (81.,)	—	2010/CXLVII.tv. egyes rendészeti tárgyú és az azokkal összefüggő törvények módosításáról.
Alaptörvény (66.,)	—	Magyarország Alaptörvénye (2011. IV. 25.) Hatályba lépett 2012. I. 1.-én.
2011/CXIII.tv. (68.,)	—	2011/CXIII.tv. a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről.
2011/CXXVIII.tv. (78.,84.,85.,130.,)	—	2011/CXXVIII.tv. a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról.
2011/CLXV.tv. (121.,122.,)	—	2011/CLXV.tv. a polgárőrségről és a polgárőri tevékenység szabályairól.
2011/CXCV.tv. (109.,)	—	2011/CXCV.tv. az államháztartásról.

2011/CCIV.tv. (109.,)	—	2011/CCIV.tv. a nemzeti felsőoktatásról.
2011/CCVII.tv. (73.,)	—	2011/CCVII.tv. egyes rendvédelmi tárgyú törvények módosításáról, valamint az azzal összefüggő további törvényt módosításokról.
2012/I.tv. (109.,)	—	2012/I.tv. a Munka Törvénykönyvről.
2012/XXXVI.tv. (80.,)	—	2012/XXXVI.tv. az országgyűlésről.
2012/CXX.tv. (113.,115.,)	—	2012/CXX.tv. az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról.
2015/XLII.tv. (79.,88.,)	—	2015/XLII.tv. a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról.
23/2011. (III.8.) korm.r. (109.,)	—	23/2011. (III.8.) korm.r. a zenés táncos rendezvények biztonságosabbá tételéről. <i>Magyar Közlöny</i> , (2011) 23.sz. 4633-4638.p.
368/2011. (XII. 31.) korm.r. (109.,)	—	368/2011. (XII. 31.) korm.r. az államháztartásról szóló 2011/CXCV.tv. végrehajtásáról. <i>Magyar Közlöny</i> , (2014) 190.sz. 26940-27022.p.

SZABÁLYZATOK

<i>Pécsi Tudományegyetem Rendészeti és Vagyonvédelmi Szabályzata.</i> (109.,)	—	<i>Pécsi Tudományegyetem Rendészeti és Vagyonvédelmi Szabályzata.</i> Pécs, 2012, Pécsi Tudományegyetem. 27 p. HU-ISBN —
--	---	--

VILÁGHÁLÓS HIVATKOZÁSOK

DUNAVÖLGYI (40.,64.,)	—	DUNAVÖLGYI Szilveszter: Rendészet-rendvédelem a magyar jogalkotásban. („A rendészettel kapcsolatos rendszerelméleti fogalmak tisztázása” című kutatás része.) 2011. <u>Világhálón:</u> http://www.bm-tt.hu/assets/letolt/rendtudtar/rendeszeti_vs_rendvedelem_dunavolgyi.pdf
EGRI-KOVÁCS (58.,)	—	EGRI-KOVÁCS Krisztián: Állam-és szuverenitáselmélet I. (Az állam fogalma, megjelenése, elhelyezése térben és időben, kapcsolata a joggal.) <i>Jogelméleti Szemle</i> , XI.évf. (2010) 4.sz. 3. tanulmány, Budapest, 2010. XII. 15. HU-ISSN 1588-080X. <u>Világhálón:</u> http://jesz.ajk.elte.hu/egri44.html
HORVÁTH (13.,)	—	HORVÁTH Zoltán: Hazánk honvédelmi és katasztrófavédelmi rendszerének kapcsolata. <i>Repüléstudományi Közlemények</i> , XXIII.évf. (2011) 2.sz. <u>Világhálón:</u> http://epa.oszk.hu/02600/02694/00055/pdf/EPA02694_rtk_2011_2_Horvath_Zoltan.pdf
KÖKÉNYESI (53.,54.,)	—	KÖKÉNYESI József: Az önkormányzati rendészet a magyar közigazgatásban. (Vitaírat.) Budapest, 2010, 9 p. <u>Világhálón:</u> http://www.kozigkut.hu/doc/kokenyesi_10okt.pdf
A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság honlapja. (95.,)	—	A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság honlapja. <u>Világhálón:</u> http://www.szbmrta.hu